

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

РУМЪНСКО ПРАВИТЕЛСТВО

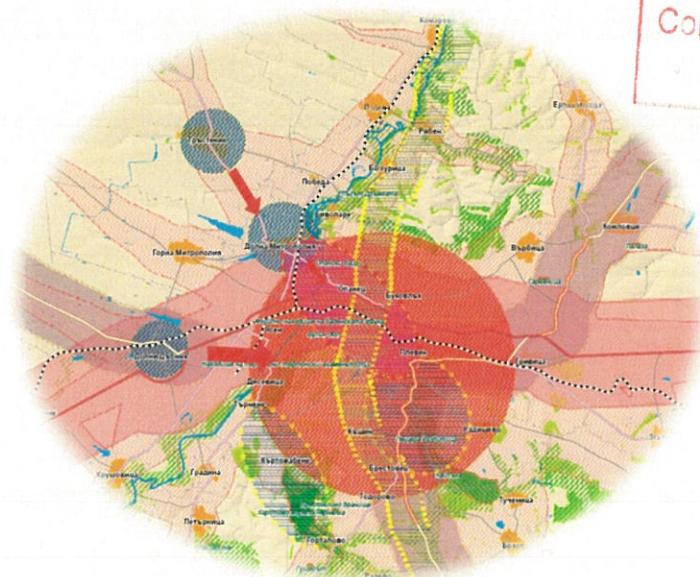

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Общи граници. Общи решения.

РЕГИОНАЛНА СХЕМА ЗА ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ ПЛЕВЕН: СТРАТЕГИЯ ЗА ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЛАСТТА

София-Плевен

2013

www.cbcromaniabulgaria.eu

Инвестираме във вашето бъдеще!

Програмата за Трансгранично Сътрудничество Румъния-България 2007-2013 е съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския Фонд за Регионално Развитие

СЪДЪРЖАНИЕ:

<i>Въведение.....</i>	4
<i>I. Методологични и технологични особености на процеса на за разработване на РСПР на област Плевен.....</i>	9
<i>II. Основни принципи</i>	19
<i>III. Фокус на стратегическият документ: сравнителни предимства, потенциали и основни проблеми на територията</i>	22
<i>IV. Визия за пространствено развитие</i>	26
<i>V. Стратегически цели и приоритети.....</i>	27
<i>VI. Основни (опорни) елементи на пространственото развитие</i>	31
<i>VI.1. Центрова система.....</i>	38
<i>VI.2. Агломерационен ареал.....</i>	40
<i>VI.3. Интеграционни оси</i>	42
<i>VI.4. Специфични зони за развитие</i>	47
<i>VII. Прилагане на стратегията</i>	51
<i>VII.1. Инструменти за прилагане на РСПР на област Плевен....</i>	51
<i>VII.2. Стратегически насоки за пространствено развитие на общините</i>	53
<i>VIII. Система за наблюдение, контрол и актуализация</i>	65

СЪКРАЩЕНИЯ

ГИС -	Географски информационни системи
ЗБР -	Закона за биологичното разнообразие
ЗРР -	Закона за регионалното развитие
ЗУТ -	Закон за устройство на територията
НСРР -	Националната стратегия за регионално развитие
РПР -	Регионалният план за развитие
РСПР -	Регионалната схема за пространствено развитие
СЗР -	Северозападен район
ОУП -	Общ устройствен план

Списък фигури

Фиг.1. Достъпност до областен център

Фиг.2. Осигуреност на територията на област Плевен със пътна мрежа

Фиг.3. Пространствена структура на обработваемата земя в област
Плевен

Фиг.4. Изходен модел съгласно НКПР на системата от центрове в област
Плевен

Фиг.5. Модел на бъдещо развитие, съгласно концепцията „умерен
полицентризъм“

Фиг.6. Пространствена конфигурация на центровата система

Фиг.7. Минутен изохрон около формираното ядро

Фиг.8. НАТУРА 2000, Област Плевен

Фиг.9. Комплексна схема- РСПР на област Плевен

Въведение

Регионалната схема за пространствено развитие на област Плевен представлява стратегически документ с ясно обусловен пространствен характер на предвидяните интервенции, чрез които се цели по-ефективно, екологосъобразно и ефективно оползотворяване на наличните ресурси и потенциали на Област Плевен, както по отношение на нейните вътрешнотериториални компоненти и интегритет, така и по отношение нейното положение в рамките на Националното пространство и Северозападния район от ниво 2.

Разработването на Регионалната схема за пространствено развитие, произтича от *необходимостта* от пространственото координиране на процесите, протичащи в рамките на област Плевен и идентифициране на ключовите територии и опорни точки в рамките на областното пространство, чрез което да се създаде ефективна стратегически обусловена пространствена основа за осъществяване не само на регионалното, но и на отделните социално-икономически секторни планирания на областно ниво, в контекста на националното и общоевропейското пространствено развитие.

Тази основна роля на РСПР пряко кореспондира със ~~съвременните разбириания, че планирането и управлението на територията представлява непрекъснат процес, свързан с установяването и експлоатацията на единна и стройна система, чрез която да се постигне адекватно на нуждите и съобразено с обективните дадености усвояване на територията и свързаните с нея ресурси и потенциали. Разглеждано в този смисъл, това усвояване по същество се припокрива с понятието регионално развитие, което от своя страна представлява пространствено детерминиран динамичен процес, основаващ се от една страна на природните и социално-икономически атрибути на територията, а от друга на желанията и нуждите на обществото, изразени чрез формулираната и прилагана регионална и местни политики.~~

В контекста на разработване на РСПР на област Плевен, регионалното развитие се интерпретира като предметна област със съществено латерално и

вертикално влияние, което засяга всички секторни и административни структури и което резултира в конкретно и съобразено с нуждите устройство на територията и установяването на определени модели на земеползването.

В съответствие с ролята и мястото на РСПР на област Плевен в системата за стратегическо планиране на пространственото развитие, същата следва да се разглежда като основен документ за пространственото координиране на процесите, протичащи в рамките територията на областта чрез създаване на пространствено-устройствена основа и регулятор за осъществяване не само на регионалното, но и на отделните социално-икономически секторни планирания на областно ниво в контекста на общоевропейското пространствено развитие, с цел постигане на комплексно, интегрирано планиране¹.

Не на последно място РСПР следва да се разработи в тясна връзка с Областната стратегия за развитие, най-вече като стратегически инструмент, чрез който се конкретизират регионалните и местни цели, приоритети и мерки в областта на регионалното развитие, като им се придава необходимия пространствен израз. Това от своя страна ще позволи до голяма степен да се преодолее проблемът с липсата на конкретика в плановите документи на по-ниските нива (разработвани в рамките на изискванията на Закона за регионално развитие), а така също да се ограничи възможността за установяването на фрагментираност на областното пространство по отношение налаганите модели на устройство на територията и земеползване чрез устройствените планове, разработвани в съответствие със Закона за устройство на територията.

Разработването на стратегическия документ се основава на подробен пространствено рефериран анализ, като същевременно са отчетени тенденциите в развитието на територията на областта, както и предвидяните интервенции в действащите и предстоящите стратегически документи, имащи отношение към планирането и управлението на територията. В това отношение, с основно значение при разработването на документа са:

¹ Методически насоки за разработване на НКПР

- Националната стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012 - 2022 г.

Националната стратегия за регионално развитие (НСРР) е основният документ, който определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на балансирано и устойчиво развитие на районите на страната и за преодоляване на вътрешнорегионалните и междурегионалните различия/неравенства в контекста на общоевропейската политика за сближаване и постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. НСРР определя дългосрочните цели и приоритети на политиката за регионално развитие, която има интегрален характер, дава възможност за координация на секторните политики на територията и съдейства за тяхното синхронизиране. Главната цел на НСРР е постигане на „устойчиво интегрирано регионално развитие, базирано на използване на местния потенциал и сближаване на районите в икономически, социален и териториален аспект.“ Трите проявления на кохезията - икономическо, социално и териториално сближаване са в основата на утвърдените стратегически цели на документа, които се доразвиват и обвързват с целите на НКПР, за да намерят своите целенасочени пространствени измерения в усъвършенствания модел за урбанистично развитие.

- Националната концепция за пространствено развитие на Република България за периода 2013 - 2025 г.

Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 г. е средносрочен стратегически документ, който дава насоките за устройство, управление и опазване на националната територия и акватория и създава предпоставки за пространствено ориентиране и координиране на секторните политики. Тези 12 години, в които ще се подпомогне правилното насочване на средствата по оперативните програми в следващия програмен период от 2014-2020 г. към зони с натрупани диспропорции, но и към такива с най-подходящи условия и неизползван потенциал, са кратък период в сравнение със стратегическите хоризонти на подобни документи в други страни, доказали своята ефективност няколко години след приемането им. Основната цел на Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 г., е следната:

VERIFIED
10.03.2014
(date and signature)
Controller No.
Bulgaria

„Пространствено координиране на процесите, протичащи в националната територия чрез създаване на пространствено-устройствена основа и регулатор за осъществяване не само на регионалното, но и на отделните социално-икономически секторни планирания на национално ниво в контекста на общоевропейското пространствено развитие, за постигане на комплексно, интегрирано планиране“. Заедно с Националната стратегия за регионално развитие 2012 - 2022 г. тя е основен документ в най-новото ни законодателство и дългоочакван инструмент за интегрирано планиране и устойчиво пространствено, икономическо и социално развитие.

- Регионален план за развитие на Северозападен район от ниво 2

Регионалният план за развитие (РПР) на Северозападен район (СЗР) 2014-2020 г. е планов документ, с който се определят средносрочните цели и приоритети за устойчиво интегрирано регионално и местно развитие. Регионалният план за развитие на Северозападен район има интегрален характер и съчетава в себе си мерки и дейности в различни сектори за подобряване на условията и факторите за растеж, които се нуждаят от дълговременна и целенасочена подкрепа. В плана са разгледани и тенденциите в пространственото развитие на района и направени предложения за организация и развитие на територията на основата на политиките, заложени в Националната концепция за пространствено развитие на Република България 2012-2025 г. и други европейски документи в областта на пространственото и градско развитие.

- Областна стратегия за развитие на област Плевен

Областната стратегия за развитие е стратегически документ за определяне на регионалната политика прилагана на ниво област, които конкретизират и съответстват на предвижданията на Регионалният план за развитие (РПР) на Северозападен район (СЗР) 2014-2020г. и Регионалната схема за пространствено развитие на Северозападен район съобразно специфичните проблеми и потенциал на съответните области за целенасочено въздействие. Областната стратегия за развитие определя средносрочните цели и приоритети за развитието на областта, както и стратегическите насоки за разработване на общински планове за развитие. Областната стратегия за развитие

мултилицира целите и приоритетите на НCPP в съответствие с регионалните характеристики на Плевенска област.

В допълнение към тези основни стратегически документи, под внимание са взети също така Проектът за ОУП на гр. Плевен, разработените към настоящия момент задания за разработване на ОУП на общините в рамките на областта, одобреният Интегриран план за градско възстановяване и развитие на гр. Плевен и др.

I. Методологични и технологични особености на процеса на за разработване на РСПР на област Плевен

Основните стратегически политически документи на ниво ЕС, в т.ч. „Стратегия Европа 2020”, изрично посочват необходимостта за интегрирано и до голяма степен пространствено обусловено решаване както на социалните, икономическите и екологичните измерения на регионалното развитие, така и на предизвикателството да се постигнат конкретни цели в политиката за сближаване на регионите².

Избраният модел за пространствено развитие на страната е инспириран от приоритетите за постигане на тези цели, приети в Териториален дневен ред на Европа 2020 (ТА 2020) „Към приобщаваща, интелигентна и устойчива Европа“, които доразвиват идеите на Европейската перспектива за пространствено развитие (1999), Лисабонската стратегия (2000) и Гьотеборгската стратегия (2001). Те насърчават полицентричното и балансирано териториално развитие, интегрираното икономическо, социално и екологично обновяване и развитие на градовете, селските райони и регионите със специфични характеристики, териториалната интеграция и координация на политиките, опазването на природните и културни ценности и адаптирането към глобалните изменения на климата.

Основните стратегически цели и приоритети за пространствено развитие на България отчитат насоките на Петия доклад на Европейската комисия за икономическо, социално и териториално сближаване: Инвестиране в бъдещето

² Вж.

http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/pdf/complet_en.pdf
http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/pdf/annex3_en.pdf
http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/pdf/annex2_en.pdf

на Европа (2010) за концентрация на европейските и национални ресурси и координация на усилията за постигане на целите на „Европа 2020“ в съответствие със специфичните предизвикателства и необходимостта от въвеждане на иновативни инструменти за управление, финансиране и контрол, с които да се гарантира изпълнението на стратегиите за регионално и градско развитие.

За да се осигури подкрепа за развитие на подходите в прилагането на тази политика, е необходимо чрез методите на пространствения анализ да се интегрират и интерпретират най-различни природни и социално-икономически аспекти на различни териториални равнища. В този контекст, разработването на РСПР изиска многокомпонентно и задълбочено изследване на връзката между социално-икономическите аспекти и динамиката на пространственото (териториалното) развитие на област Плевен.

В тази връзка РСПР на област Плевен е изцяло разработена при съблюдаването на подходите, принципите и методите на съвременното пространствено планиране, чито основни характеристики са поместени в таблицата по-долу:

Основни характеристики на пространственото планиране ³	
Rамка за управление	Широкообхватност
Обхватът на пространственото планиране е много широк и включва набор от различни партньори; съществува тясна връзка между „пространственото планиране“ и общностните стратегии, което показва, че планирането се внедрява в по-ширака рамка на „пространствено управление“.	Отворени граници
Поставянето на граници с определението за пространственото планиране е все още много спорен въпрос (Morphet 2007). Пространственото планиране се разглежда като процеса на оформяне на пространството, но какво точно	

³ Източник: Адаптирано от POS, 2005: <http://www.planningofficers.org.uk>

означава това, е трудно да се определи.	
	Институционална определеност
	Съвместен подход
Пространственото планиране изиска съвместяване с редица участници в процеса на изготвяне на пространствени стратегии или местни рамки. Тези участници могат да бъдат както обществени институции (вкл. здравни, жилищни, образователни), така и частни и други интереси.	
	Интегрираност
Проблемите са интегрирани в стратегия и проекти или програми, представени по интегриран начин.	
	Партньорство
Местната общност действа от името на местното стратегическо партньорство и набор от агенции; Планът формира част от серия интегрирани стратегии, засягаща по-широката общност.	
	Централно планиране
Очаква се експертите, ангажирани в процеса на планиране да бъдат привлечени в корпоративните стратегии и създаването на политики. По този начин пространственото планиране се превръща в основата за координирано създаване на политики.	
	Съдържание на плановете и стратегиите
	Споделена визия
Споделената визия е централна за пространственото планиране и е задвижвана от преследването на тази цел.	
	Разнообразни цели
Пространственото планиране трябва да допринася за разнообразни и фундаментални цели.	

Инструменти за разнородна политика

Може да съдържа политики, които не са обвързани с определено място и може да реферира към политики, които ще бъдат постигнати, ако заинтересованите страни се намесят в териториалните споразумения на местни ниво (т.е. планиране на непредвидими интервенции)

Интегрираност

Съответствие с регионалните пространствени стратегии и интегрираност с общностните стратегии.

Процесът на планиране

Управление

Управляван процес, който е текущ. По-голяма гъвкавост във времевото представяне на входящата информация. Процесът сам по себе си е много важен като средство за генериране на обща визия и формиране на консенсус около тази визия.

Обвързване

Въвличане на заинтересованите страни на ранен етап и през целия процес на планиране, фокусиране на нуждите, притесненията, проблемите, стремежите и амбициите.

Постигане на консенсус

Изиска консенсус с релевантните институции, интегриране и представяне; процесът работи в контекста на местните стратегически партньорства.

Продължителен преглед

Мониторинг при изпълнението на целите и спрямо очакваните резултати през целия процес на планиране

Приложение и разпространение

Разнообразни Механизми

Приложение по различни начини и различни институции.

Резултати

Фокусиране върху разпространение на целите и всички елементи, които са необходими за тяхното постигане: фокусиране върху широки „резултати“,

определенi от местните стратегически партньорства и съгласувани с местните споразумения, вкл: устойчиво развитие, и по-широки равнение с планираните (напр. постигане на фиксирана стойност).

Развитието и управлението на територията е изключително сложен и пространствено детерминиран процес. Той се „задвижва“ и определя от една страна съобразно наличните условия и ресурси в рамките на дадена териториална единица, а от друга - представлява следствие от желанията и очакванията на хората, изразени чрез провежданата регионална политика и свързаната с нея стратегическа и планова рамка, конкретизирани чрез разработени и приложени модели за устройство на територията.

Логиката и спецификата на тези процеси до голяма степен изискват изграждане и използване на адекватна система за анализ, управление и мониторинг на развиващите се и взаимодействащи си природни и социално-икономически системи. Тази система следва да осигури както навременна и задълбочена информация за тяхното пространствено и функционално поведение, така и да позволява формулирането на адекватна политика за планиране и управление на територията. Именно такъв тип система представлява *системата за програмиране и стратегическо планиране на регионалното развитие*.

Разглеждано в този контекст, разработването на РСПР на област Плевен по същество представлява задача, чиято цел е да постигне възможно най-висока степен на пространствено обективизиране на информационната основа, върху която в последствие да се „разгърне“ стратегическа рамка, която ще осъществява коректно и ефективно от пространствена и функционална гледна точка планиране, координиране и управление на процесите на териториалното развитие през следващия планов период.

Динамиката на тези пространствено обусловени социално-икономически процеси изисква прилагане на логически свързани, гъвкави и адаптивни аналитични инструменти. Необходим е също специфичен пространствено ориентиран подход към данните, тяхната обработка и генерирането на

необходимата специализирана информация, която в крайна сметка ще представлява „ядрото“ на настоящия документ.

Допълнително методологическо предизвикателство при решаването на изследователската задача е необходимостта да бъдат трансформирани методите и резултатите от пространствения анализ в политически стратегически документ, каквато по същество се явява РСПР на област Плевен. Трудността произтича от необходимостта сложната научна информация относно пространствения анализ на природните и социално-икономическите модели, тенденциите, въздействията и пространствената динамика да бъде сведена до схеми, знания и насоки на разбираем език, необходими за вземане на решения чрез инструментите на интегрираното регионално планиране за осъществяване на конкретни политики в условия на трудно предсказуемо бъдеще.

Съществена част от стратегическите политики на ЕС се отнасят до териториалните аспекти на социално-икономическото сближаване. Те показват начина как на ниво ЕС, а също на национално и суб-национално ниво, да се интерпретира *взаимовръзката между социално-икономическите модели на развитие и моделите на организиране и използване на територията*. В тази връзка е нужно накратко да се спрем върху взаимовръзката „териториално развитие - социално-икономически процеси“. Това е от съществено значение за ефективното формулиране на изследователския подход, а също и за системата от изследователски инструменти, методи и процедури, които ще бъдат разработени и използвани за целите на разработване на РСПР.

Процесът на разработване на РСПР на област Плевен има характер на интегриран проект с адаптирано и поетапно обхващане на работните процеси, а където е необходимо - да се прилага комбиниране на определени дейности. Като цяло РСПР е разработен в светлината на стратегическото териториално планиране, чрез прилагане на три логически обвързани подхода- системен, поетапен (стъпка-по-стъпка) и пространствен, които пряко произтичат от спецификата на задачата и свързаните с нея работни процеси.

Системният подход до голяма степен отразява необходимостта процедурата по изготвяне на РСПР на област Плевен да се отнася към територията не фрагментирано и изолирано, а като система от

взаимосвързани, взаимозависими и взаимодействащи си компоненти. Това от своя страна означава, че процедурата не следва да има „еднопосочен“ характер по отношение на изготвяните компоненти на стратегическия документ, а напротив - да предполага наличието на множество обратни и прави връзки в процеса на тяхното разработване.

Поетапният подход е водещ сред прилаганите подходи в стратегическото планиране. Причината за това е най-вече свързана с естеството на етапа, в който се извършват този вид процедури, а именно поетапното изготвяне на стратегическия документ, което изисква прилагането на комплексна методология, синхронизирана с цикъла на изготвяне на документа. Прилагането на този подход има и друго основно предимство - самото аналогично следване на процедурата по изготвяне на стратегическия документ улеснява по-доброто разбиране на процесите и проблемите на неговото изготвяне, което се отразява позитивно върху качеството на стратегическия документ като цяло.

Пространственият подход е свързан от една страна със специфичния пространствено обусловен характер на задачата по изготвяне на РСПР, а от друга - с обстоятелството, че изследваната система представлява пространствено образувание с комплексен характер. Всичко това налага използването на пространствено аналитични методи и процедури, чрез които да се анализират, оценят и идентифицират протичащите в рамките на формираното пространство на област Плевен.

На база интегрираното прилагане на горепосочените изследователски подходи, методологичната концепция за изработването на РСПР на област Плевен има сложен композитен характер и включва в себе си елементи на интегрираното териториално планиране, на традиционното устройствено планиране и на класическата концепция на стратегическото планиране и управление на територията. Същевременно, тя предлага съответните механизми за коректно отразяване на ситуацията по отношение състоянието и тенденциите в развитието на територията на областта, логически и реалистично формулирана стратегическа рамка и механизъм за прилагане на РСПР, мониторинг и контрол на промените в средата.

Задължително при разработването на подобен род стратегически и планови документи е и прилагането на съответния оценъчен механизъм, който следва да гарантира релевантността, реалистичността и ефикасността на документа на възможно най-ранен етап от неговото изготвяне.

Разработената РСПР представлява стратегически документ с пространствен характер, който е изгoten в съответствие с определена логически обоснована последователност от свързани дейности, които имат следната структура:

Анализ на територията на област Плевен и нейните природни и социално-икономически атрибути

СТРУКТУРИРАНЕ	ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОДРОБНИ ДАННИ И ИНФОРМАЦИЯ	ИНФОРМАЦИЯ ОТ ЛИТЕРАТУРНИ ИЗТОЧНИЦИ И ЕМПИРИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	VERIFIED 10. 03. 2014 София, 10.03.2014 СПЕЦИЛИЗИРАНО ГИС ПРИЛОЖЕНИЕ
1. Дефиниране на концепции и изходни позиции.	1. Използване на специализиран инструментариум, за събиране на данни и индикатори по определен образец; 2. Съставяне на стандартизиран списък с индикатори за всяко тематично направление. 3. Пространствени и регионални анализи	1. Използване на научни публикации от различни предметни области (икономика и управление, право, планиране, статистика, демография, география и регионалистика, опазване на околната среда, ГИС, урбанизъм, териториалн	1. ГИС приложение, пряко насочено към събиране, обработка, интеграция, анализ и визуализация на данни и информация, 2. Геопространствени анализи

о устройство
и
инфраструкт
ура и др.)

2. Таблично
представяне
на прегледа
на
литературнит
е източници
и
емпиричните
изследвания.

РЕЗУЛТАТИ ОТ АНАЛИТИЧНИТЕ ПРОУЧВАНИЯ

SWOT АНАЛИЗ

СИЛНИ СТРАНИ

СЛАБИ СТРАНИ

ВЪЗМОЖНОСТИ

ЗАПЛАХИ

ФОРМУЛИРАНЕ НА ВИЗИЯ ЗА ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ

Определяне на Стратегически цели и приоритети

Определяне на основните (опорни компоненти) на РСПР

Пространствена интеграция на компонентите и разработване на комплексна
РСПР

Определяне на насоки за пространствено (териториално развитие) на
общините в рамките на Област Плевен

II. Основни принципи

РСПР на област Плевен е разработена на база разбирането, че територията на областта и нейният административен, икономически и културен

център се явяват основен компонент на развитието на Националното пространство, от който зависи развитието на значителна част от него - Северозападния район от ниво 2, както и централната част на Северна България. Тази основна роля на областта и нейния център предполага мащабни инициативи и интервенции в пространственото им развитие, съобразени както с ролята, която изпълняват те в регионален и национален контекст, така и с потенциала им, сравнителните предимства и налични ресурси. Не на последно място, РСПР на област Плевен представлява публичен документ, разработен при стриктно прилагане на принципите за публичност, откритост и партньорство, като за целта бяха създадени необходимите условия за широко участие на заинтересованите страни в подготовката и изготвянето на стратегическия документ. Това от своя страна предполага постигането на необходимия обществен консенсус относно посоката на развитие на областта и утвърждаването на нейната водеща роля в рамките на тази част от националното пространство.

За да се постигне това, бяха определени и императивно спазвани някои важни предварителни условия, на които да отговаря Регионалната схема за пространствено развитие на област Плевен. Това са:

- ✓ Регионалната схема за пространствено развитие на област Плевен е разработена в съответствие със съществуващия нормативен, политически и стратегически контекст на европейската и национална политика за териториално развитие;
- ✓ За целите на схемата е осигурена максимално обективна и подробна географирана информация, с оглед постигането на максимална степен на реалистично отразяване на пространствените особености на областта, формираните отношения и пространствена конфигурация на нейните съставни елементи;
- ✓ Отчитане на предвижданията и параметрите на действащите стратегически, планови и устройствени документи, чрез които се планира и управлява територията на областта и региона;

- ✓ Стратегическата рамка и Визията за развитие са резултат от открит обществен консултивен процес, което е основната предпоставка за „припознаването“ на стратегическия документ от местната общност;
- ✓ Ефективно и активно ангажиране заинтересованите страни в процеса на разработването на стратегическия документ и създаване на условия за устойчивост в това отношение за процеса на неговото прилагане;
- ✓ Разработване на опростена като структура и логика стратегическа рамка, но с конкретна пространствена параметризация на нейното приложение;
- ✓ Целта на приложението на документа е постигането на стратегически баланс в ползването на територията и използване на нейните ресурси, потенциали и сравнителни предимства;
- ✓ Важно условие за постигането на оперативност в прилагането на документа е същият да бъде осигурен с ефективен и работещ механизъм за наблюдение, контрол и отчетност, който да гарантира необходимата гъвкавост и адаптивност на РСПР на област Плевен.

В по-конкретен план, на база особеностите на територията и създадената в рамките на областта териториална система, включваща съответните природно-социални, урбанистични и други компоненти, е наложително РСПР на област Плевен да се основава на следните главни принципи за постигането на устойчиво и интегрирано пространствено развитие:

- Балансираното териториално развитие чрез поддържане на добре структурирана от пространствено-функционална гледна точка йерархична система от населени места;
- Постигането на по-добра вътрешнотериториална свързаност между агломерационния ареал на град Плевен и значителния по своите размери земеделски хинтерланд;

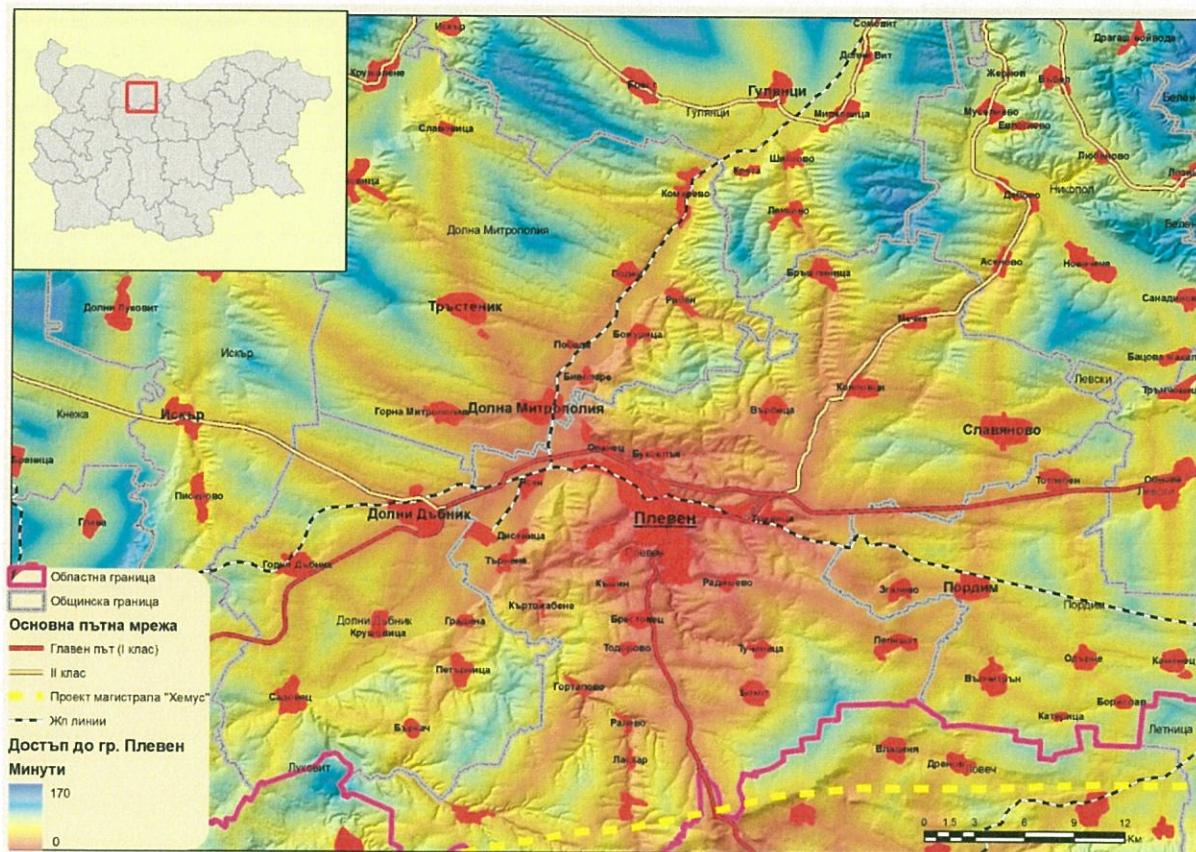
- Създаването на условия за бърза „проходимост“ и качествена достъпност и свързаност на селищната структура в областта;
- Устойчиво развитие на населените места чрез осигуряването на необходимия баланс във формираната природно-социална система на областта и прилагане на интегриран подход при решаването на основните пространствени и функционални проблеми;
- Постигане на по-високо ниво на териториална интеграция в рамките на областта и смекчаване на вътрешнообластните териториални диспаритети;
- Осигуряване на необходимите условия за опазването на природното и културно наследство и неговото устойчиво „капитализиране“ и въвличане в развитието на областната територия

III. Фокус на стратегическият документ: сравнителни предимства, потенциали и основни проблеми на територията

В основата на настоящата стратегическа рамка на РСПР на област Плевен стоят формирани стратегически сравнителни предимства, ресурси и потенциали на територията, които следва да бъдат устойчиво обусловени и капитализирани, на основата на интегриран устойчив модел за ползване и устройство на пространството, формирано в рамките на областта. По съществените такива са:

- *Стратегическо географско положение на областта, от която зависи интегрираността и свързаността на тази част от националното пространство. За това основна роля има сравнително равнинният характер на релефа и специфичната териториална конфигурация на територията на областта, разгърната между излаза на р. Дунав, по която е ориентиран общоевропейският транспортен коридор VII и централната част на Дунавската равнина, непосредствено преди прехода към*

Предбалкана. На дунавския бряг, близо до гр. Никопол, се намират пристанището при с. Сомовит (община Гулянци), както и ГКПП в тези две селища, което се явява стратегическо предимство за областта. От друга страна в рамките на областната територия са налице сравнително добре изградени основни елементи на пътната мрежа, обслужващи връзките в рамките на областта и нейния естествен център. Като основни такива могат да се посочат международният път E-83 (I-3), представляващ продължение от АМ „Хемус“ за Луковит, Долни Дъбник, Плевен и Бяла (където се свързва с меридионалния път Е-85 Русе-Плевен-Габрово-Стара Загора-Плевен-Кърджали), както и второкласните пътища II-11 (от Видин, Лом, Козлодуй и Оряхово за Гулянци и Никопол), път II-13 (от Крапчене/Монтана през Бяла Слатина за Кнежа, Искър, Долни Дъбник и Плевен), път II-34 (Плевен-Никопол), път II-35 (Плевен-Ловеч-Троян-Кърнаре) и път II-52 (Никопол-Свищов). Поради тази причина, достъпността в рамките на областта е сравнително добре обезпечена, както е видно от фиг.1.

Фиг. 1. Достъпност до областен център

- ✓ Друго стратегическо предимство на областта е формираната през годните *балансирана урбанистична структура*, смекчаваща регионалните диспаритети между гр. Плевен и периферните части на областта;
- ✓ Сравнително благоприятната демографска структура на населението и съхраненият демографски потенциал около областния център;
- ✓ Концентрацията на *икономически, академичен, културен и административен потенциал* в добре достъпния от цялата територия на област Плевен административен център;
- ✓ Изключителните поземлени ресурси, в комбинация с другите благоприятни природно-климатични условия, обуславящи интензивното развитие на земеделието в рамките на хинтерланда на областния център;
- ✓ Наличието на значими природни и дадености, които в съчетание с културно-историческото наследство формират *уникален природно-културен ландшафт*, осигуряващ значителния рекреационен потенциал на града и неговата атрактивност за туристическата индустрия;

Проблемният анализ, засягащ територията на област Плевен, отчете съществени проблеми, които се явяват сериозни ограничители за развитието на областта, в контекста нейното развитие в рамките на Националното пространство и Северозападния район от ниво 2. По-съществените от тях са:

- Административният център на областта гр. Плевен, както и останалите основни опорни центрове в рамките на територията на област Плевен изпитват сериозни затруднения към адаптирането на своите местни икономики към формираните след 1989 г. нови икономически модели на развитие. В тази връзка ЕСПОН определя гр. Плевен като типичен „Център за трансформация“, определението за който е „градска територия със сериозно индустриално минало, но нуждаеща се (или преминаваща през) от процес на трансформация на своя социално - икономически облик и търсещ нови ключови функции“.

- Проблеми от пространствено - интеграционен характер между област Плевен и област Ловеч с останалите области от Северозападния район от ниво 2;
- Независимо от интензивното развитие на земеделието и ефективното усвояване на обработващото пространство на областта, е налице сравнително нисък принос на отрасъла към социално-икономическото развитие на общините и областта като цяло: ниска добавена стойност, липса на достатъчен принос към местния фиск, малък дял на заетите;
- Влошаване на образователната структура на населението, особено в ромските и крайни западни части на града;
- Висока миграционна подвижност;
- Дисбаланс на пазара на труда и немалък относителен дял на продължително безработните;
- Недостатъчна обвързаност между образованието и бизнеса;
- Недостатъчна гъвкавост и ресурсна осигуреност за използването на различни форми на заетост с оглед специфичните условия на пазара на труда;
- Проблеми при определяне на потребностите от работна сила с определено качество;
- Сравнително ниска професионална, трудова и териториална мобилност на работната сила;
- Деквалификация на работната сила от високите възрастови групи и групата на продължително безработните;
- Териториален дисбаланс в достъпа до специализирана медицинска помощ;
- Териториален дисбаланс по отношение на доходите на населението;
- Териториален дисбаланс по отношение на инвестиционната атрактивност;

- Амортизиран сграден фонд и материално-техническа база на част от публичните сгради;
- Наличие на сериозни териториални диспаритети в икономическото развитие на отделните части на територията на областта;
- Морално и технологично остатяла производствена база в производствените зони;
- Амортизирана инфраструктурна база;
- Териториален дисбаланс по отношение качеството на социалните услуги в рамките на територията на областта и др.

IV. Визия за пространствено развитие

На основата на изготвения проблемен анализ, отчитайки интересите на заинтересованите страни, нуждите и очакванията на местната общност, е определена следната Визия за пространствено развитие на област Плевен през периода 2013-2028г:

Към хоризонта на действие на РСПР (2028г.), област Плевен ще се развива като балансирано и устойчиво развиваща се основна структурна единица на националното пространство, в която са създадени оптимални условия за ефективна експлоатация на съществуващите ресурси, потенциали и сравнителни териториални предимства чрез интегрирани устойчиви модели за развитие и устройство на територията. На тази основа ще се създават адекватни условия за устойчиво развитие на територията, намаляване на вътрешнообластните диспаритети и ефективно усвояване и капитализиране на сравнителните предимства на областта, които ще повишат общата и инвестиционна атрактивност на областта, като същевременно ще се постигнат по-добри условия за живот и бизнес на местната общност.

Така определената Визия е съобразена с:

- ✓ Периода на действие на РСПР;
- ✓ Спецификата на стратегическия документ;
- ✓ Баланса между интересите на ключовите заинтересовани страни;
- ✓ Наличните сравнителни предимства;
- ✓ Ограничительните фактори и проблеми на областта.

Постигането на визията ще осигури общите и специфични цели, насочени към създаването на необходимите условия за:

- устойчиво развитие на територията;
- намаляване на вътрешнообластните различия;
- подобряване на условията за живот и бизнес на местната общност;
- установяването на интегриран подход на планиране и управление на развитието на област Плевен;
- Постигането на по-добра интегрираност на областта с останалата част на Националното пространство и в рамките на Северозападният район от ниво 2;

Визията за пространствено развитие на област Плевен е концентрирана около решаването на основните проблеми на териториалното развитие, които имат стратегически характер, като обобщава очакванията на заинтересованите страни относно статуса на територията към хоризонта на действие на документа и индикира локациите, в които са необходими основните интервенции, обезпечаващи постигането на желаните резултати.

V. Стратегически цели и приоритети

Стратегическата рамка за пространственото развитие на област Плевен, чрез използването на РСПР на областта като основа и отправна точка в рамките на периода, 2013-2028 г. се структурира в система от стратегически цели, които се явяват първата пряка форма на конкретизация на определената и

възприета от заинтересованите страни и местната общност *Визия за развитие* на областната територия към хоризонта на планиране.

Те са насочени към:

- Развитието на територията на областта като интегрирана пространствена система, състояща се от отделни, но взаимосвързани и взаимообусловени функционално-пространствени компоненти;
- Установяването на адекватен модел за пространствено развитие, основаващ се на сравнителните предимства, потенциали и ресурси на територията;
- Идентифициране и смекчаване на влиянието на най-сериозните проблеми на отделните функционално-пространствени подсистеми в рамките на област Плевен.

Определената Визия за пространствено развитие област Плевен през периода 2013-2028 г. ще се осъществява чрез постигането на 3 стратегически цели.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ НА РСПР НА ОБЛАСТ ПЛЕВЕН ЗА ПЕРИОДА 2013-2028

Стратегическа цел 1: Постигането на устойчиво и балансирано развитие на територията на областта чрез прилагането на интегриран общ подход в развитието и устройството на областната територия;

Стратегическа цел 2: Постигане на позитивно социално-икономическо развитие на база ефективна капитализация на местните сравнителни предимства, ресурси и потенциали на област Плевен;

Стратегическа цел 3: Подобряване на вътрешнообластната интеграция и смекчаване на диспаритетите по отношение стандарта и условията за живот и бизнес в рамките на областта

ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ НА РАЗВИТИЕ

За постигането на дефинираните стратегически цели са определени основни приоритетни области (приоритети), които са изведени на база обективно съществуващите сравнителни предимства, потенциали и проблеми в рамките на област Плевен. При определянето на приоритетните области акцентът е поставен върху постигане на висока степен на интегрираност в развитието на територията, като по-скоро се търси стратегическият ефект от развитието и с оглед ролята и мястото на областта в Националното пространство и в рамките на Северозападния район от ниво 2.

Тези приоритетни области са следните:

- Устройство на територията: Постигане на балансирано териториално развитие чрез прилагане на обща интегрирана концепция за устройство;
- Транспорт и комуникации: подобряване на вътрешната свързаност и интеграцията с останалите части на Националното пространство;
- Икономическо развитие: стимулиране на развитието на основата на интервенции в ключови за областта зони и територии;
- Условия за живот и бизнес: подобряване на условията за живот и бизнес и смекчаване на вътрешнообластните диспаритети;
- По-ефективно управление на територията.

Първата приоритетна област е пряко насочена към установяването на координирани усилия от страна на местните и регионални власти за интегрирано, балансирано, устойчиво и обвързано с нуждите на местната общност и бизнес използване на поземлените ресурси на областта. Това от своя страна изисква установяването на стройна система за планиране и управление на територията на областта, основаваща се на нуждите и очакванията на местната общност, съобразена с възможностите на територията и конкретизирана чрез адекватни модели на устройство на територията в общинските устройствени документи. Тези устройствени документи следва да:

- Допринасят за съществено подобряване на жизнената среда, чрез осигуряване на съвременно ниво на обслужване на населението и

- бизнеса, включително чрез модернизация на съществуваща инфраструктура и изграждане на нова;
- Стимулират икономическото развитие на областта и включените в нейните рамки общини, чрез създаване на адекватна планова основа за съвременно устройственото планиране;
 - Осигурят постигането на устойчив баланс между частните и обществените интереси на територията на Областта, отчитайки едновременно правото на собственост и нуждата от защита на обществения интерес;
 - Допринасят за опазване и капитализиране на потенциала на природните дадености и културно-историческото наследство;
 - Спомогнат за установяването на съвременен модел за управление на урбанистични процеси на територията;
 - Регулират процесите на по-нататъшна урбанизация на територията, с цел запазване устойчивостта на природно-социалната среда.

Транспортно-комуникационното развитие на областта следва да се развива в следните основни направления:

- *Осигуряване на по-добра обвързаност на територията* на областта и нейния урбанистичен център със Столицата и Югозападния район от ниво 2, Централна Северна България и Варна, чрез изграждането на АМ „Хемус“, като контактните зони на включване се развият като активни зони за динамизация на социално-икономическо развитие на областта;
- **Развитие на вътрешно-интеграционните оси на областта** - съответно направлението Югозапад-Изток (път I-3), Северната крайдунавска пътна артерия (път II11), направлението Никопол-Плевен-Ловеч (II 34-35);
- **Приоритетно развитие на връзките с останалите области** от Северозападния район от ниво 2, чрез което се гарантира вътрешният интегритет на района - направление II-13
- **Оптимизиране на връзките в рамките агломерационния ареал** на Плевен с оглед използването му като катализатор на растежа в областта;

- Осигуряване на по-добра степен на „проходимост“ на границата с Република Румъния: по ефективно използване на фериботния комплекс при Никопол, по-интензивно използване на пристанищните терминали при Сомовит и Никопол, възможности за нови съоръжения при с. Байкал, община Долна Митрополия и др.

Икономическо развитие на областта е силно зависимо от първичните и вторични центрове и най-вече индустриалните зони и свързания с тях инвестиционен потенциал. Приоритет следва да получат зоните на Плевен, Червен бряг, Левски и Долна Митрополия, които са с най-сериозни възможности да генерират инвеститорски интерес.

Подобряването на условията за живот и бизнес е функция на инфраструктурното осигуряване и подобряване на параметрите на средата. Акцентът следва да бъде поставен върху териториите с все още наличен демографски потенциал с цел неговото задържане и укрепване в рамките на областта. В това отношение най-сериозно значение имат проблемите с водоснабдяването на населението в областта, канализацията, третирането на замърсените води, третирането на отпадъците, зелените площи, облагородяване и подобряване на жизнените параметри на териториите за обитаване и териториите за рекреация. С ключово значение са следните направления:

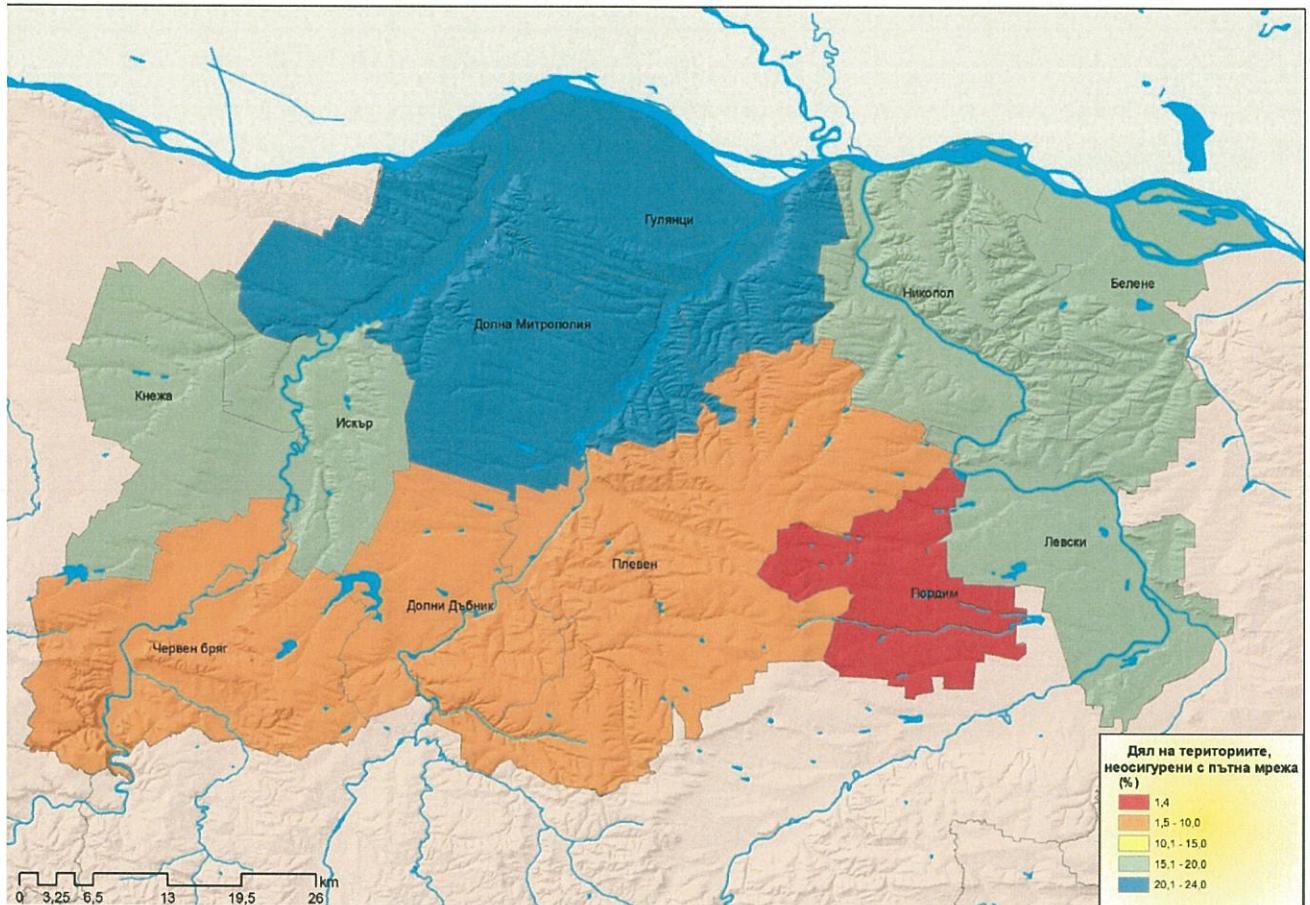
- Осигуряването на нови водоизточници в областта;
- Завършване на водния цикъл на общините Плевен и Долна Митрополия;
- Привеждането в експлоатация и ефективното ползване на Регионалното депо за отпадъци край Плевен и др.

VI. Основни (опорни) елементи на пространственото развитие

Регионалната схема за пространствено развитие на област Плевен представлява пространствено рефериран стратегически документ, чиято структура включва система от пространствено-функционални взаимодействащи

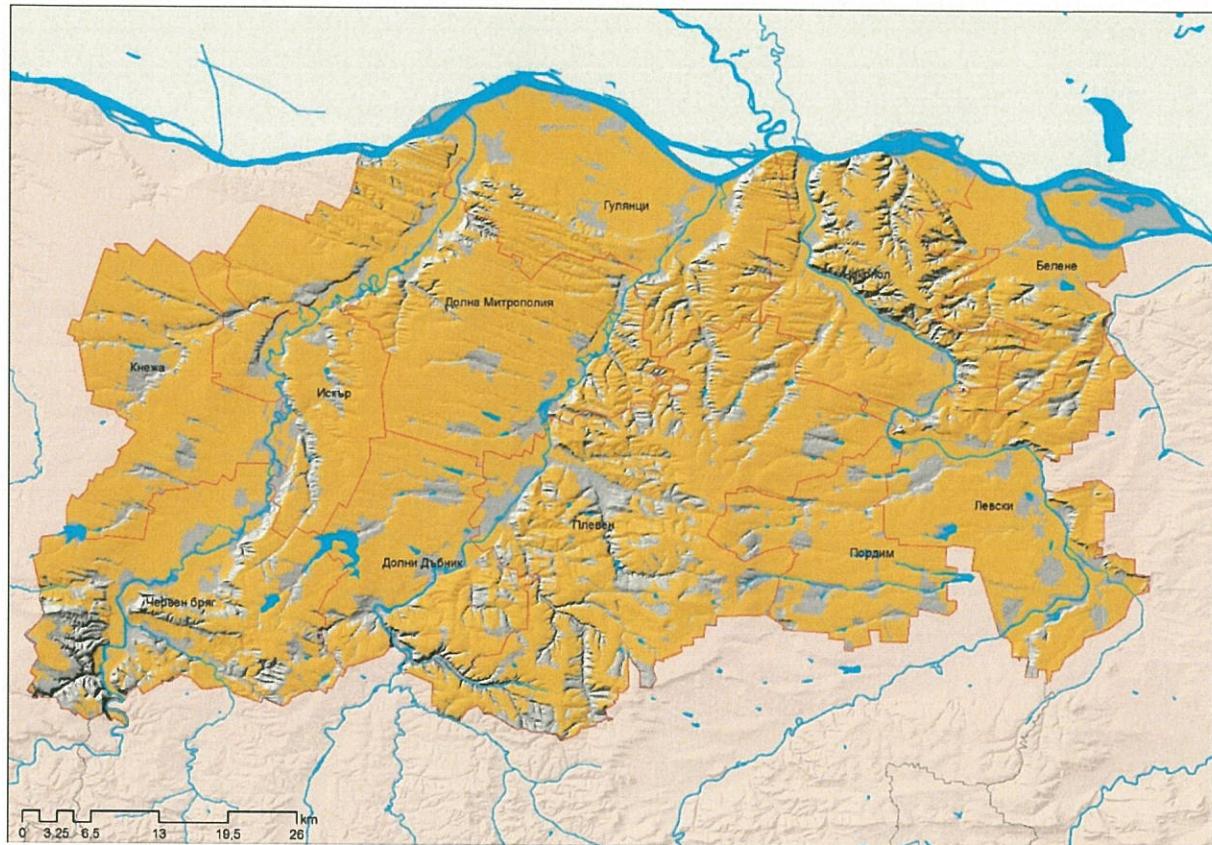
компоненти, които определят пространственото поведение на системата и стоят в основата на нейното териториално и социално-икономическо развитие. С най-голямо значение са:

- Природо-географските особености на пространството, които до голяма степен предефинират процесите на развитието, като влияят пряко върху ключовите сравнителни предимства, наличните потенциали и ресурси, като същевременно стоят в основата на някои от проблемите и лимитиращите фактори в развитието. Конкретно, в рамките на област Плевен, природо-географските фактори стоят в основата на нейното стратегическо местоположение, което се характеризира с широк излаз на р. Дунав на север, предопределя „интегриращата“ роля на областта между Северозападния район и Северния централен район, както и основните връзки между столичния регион и Северна централна и Североизточна България. От друга страна, природно-географските условия позволяват почти повсеместно развитие на транспортно-комуникационната система на областта и предопределят сравнително доброто ниво на вътрешна интегрираност на територията на област Плевен. Както е видно от картосхемата по-долу, на територията на областта има само две общини, при които повече от 20% от територията и не е осигурена с пътна мрежа – Долна Митрополия и Гулянци. Това обаче се дължи най-вече на обстоятелството, че същите притежават изключително обширен земеделски фонд земи, които съответно се достъпват основно чрез полски пътища:

Фиг.2. Осигуреност на територията на област Плевен със пътна мрежа

Плоският, еднообразен низинно-равнинен характер на територията на областта, в комбинация с благоприятните почвено-климатични условия в рамките на областта пряко е способствал за формирането на обширни масиви с обработваема земя, което понастоящем се явява основна предпоставка за икономическото развитие на цялата област. По-долу е представена картосхема, която отразява пространствената структура на обработваемата земя в рамките на областта:

Фиг.3. Пространствена структура на обработваемата земя в област Плевен

- Спецификата и пространствената конфигурация на формираната селищна мрежа в рамките на областта: На територията на област Плевен се е формирала селищна мрежа от 123 населени места, от които 14 са градове. В пространствено отношение селищната мрежа се отличава със следните специфични характеристики:
 - Налице е ясно обособен център, формиран от урбанизираната територия на гр. Плевен, който заема централно положение в сравнение с останалите градски центрове.
 - В Западната, Източната периферия и Североизточната периферия са формирани селища, чиято характеристика в пространствено-функционално отношение ги определя като вторични опорни центрове с ясно изразена балансираща функция по отношение общественото обслужване в рамките на областта и нейното икономическо развитие.

- В западната и северозападната периферия на урбанизираната територия на гр. Плевен са формирани 3 центъра, чието развитие е пряко и непосредствено свързано с основния център, както в социално-икономическо, така и комуникационно отношение - това са градовете Долни Дъбник, Долна Митрополия и Тръстеник.

Съгласно „изходният модел“, определен от Националната концепция за пространствено развитие (НКПР) относно центровата система в рамките на националното пространство⁴, в рамките на гр. Плевен са дефинирани следните нива на центровете:

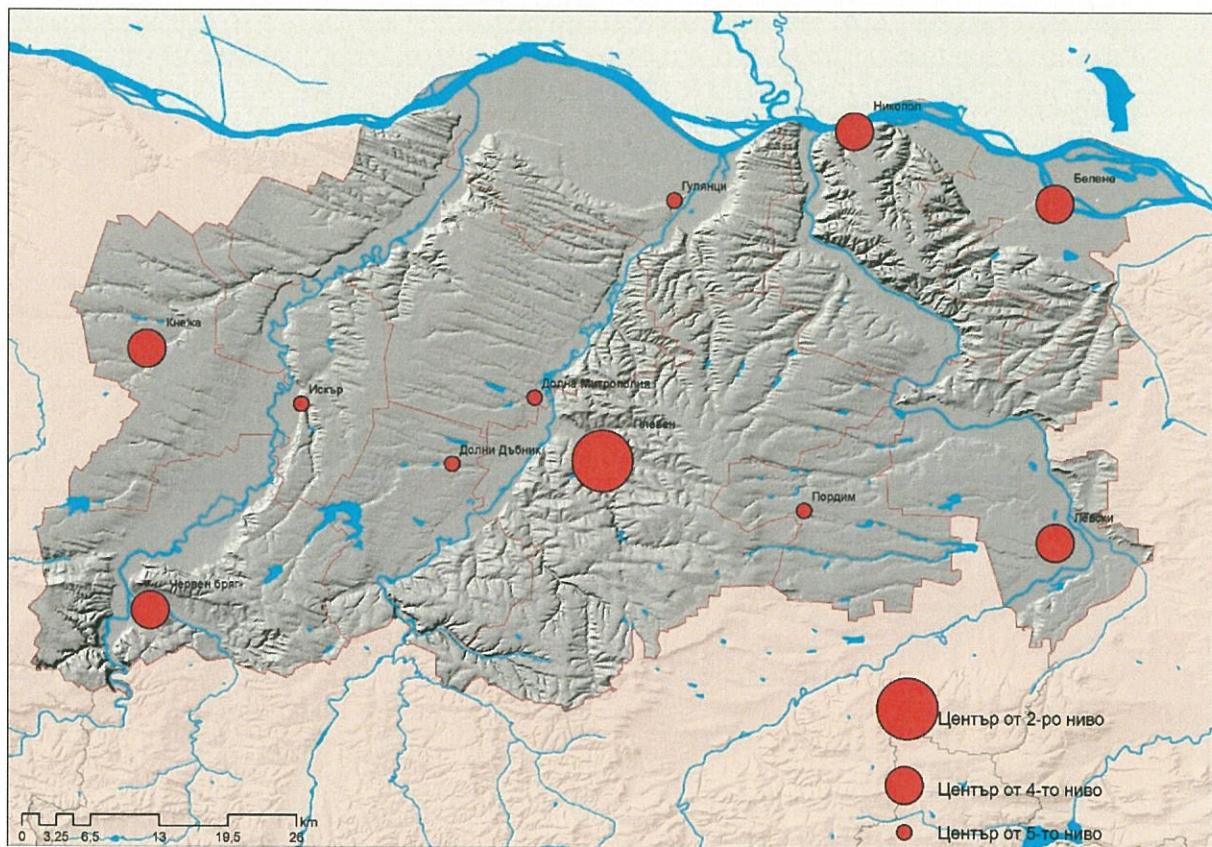
2-ро ниво- гр. Плевен

4-то ниво- Червен бряг, Кнежа, Никопол, Белене и Левски

5-то ниво-Гулянци, Долна Митрополия, Долни Дъбник, Искър, Пордим;

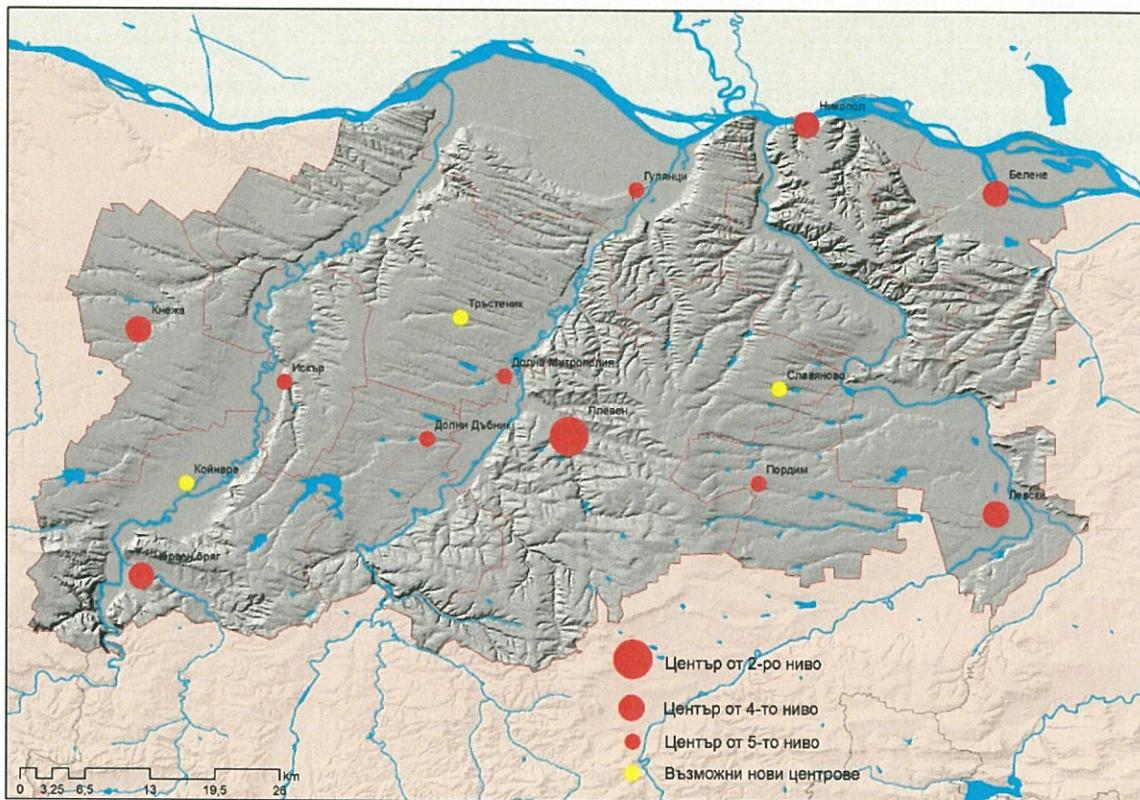
Тяхната пространствена конфигурация е следната:

⁴ Стр. 32 от НКПР

Фиг.4. Изходен модел съгласно НКПР на системата от центрове в област Плевен

Тази пространствена конфигурация като цяло не следва да се променя, тъй като по същество същата отговаря на предлагания модел от НКПР за пространствено развитие, а именно- умерения полигонентризъм. С потенциал за развитие са останалите градски центрове, които имат потенциал „да присвоят“ допълнителни функции в рамките на пространството на областта. В съответствие с това, бъдещият модел на развитие на област Плевен, дефиниран от РСПР и съобразен с НКПР има следния най-общ вид:

Фиг.5. Модел на бъдещо развитие, съгласно концепцията „умерен полицентризъм“

Както става видно от модела, в рамките на областта не се предвижда драстична промяна в нивата на центровете, тъй като не е наличен потенциал за това. По-скоро е възможна (и желателна) появата на допълнителни центрове, които да „присвоят“ определени функции в рамките на пространствено-функционалната система на областта. Сред тях с най-голям потенциал е гр. Тръстеник, чиито демографски модел на развитие и непосредствената близост до гр. Долна Митрополия и Плевен предполагат именно такъв модел на бъдещо развитие спрямо хоризонта на РСПР (2028г.).

Във съответствие с така дефинирания общ модел за развитие на центровата система, РСПР на област Плевен следва да способства за:

- На първо място, запазване на ролята и мястото на гр. Плевен като основен опорен център в рамките на националното пространство, „задържането“ му сред центровете от 2-ро ниво и сред гардовете с население над 100 хил. души;

- Разширяване на функциите на центровете от 4 и пето ниво, съхранение на техния демографски потенциал и стимулиране на развитието им като вторични центрове за развитие, включително чрез разширяване на тяхната роля като административни, културни, социални и икономически центрове;
- Стимулиране на развитието на потенциалните центрове в рамките на областта, чрез стимулиране на икономическото им развитие, присвояването на нови и разширяването на съществуващите им функции по отношение на общественото обслужване;

VI. 1. Центрова система

Зона „Ядро“ - Опорен център за развитие на областта. Тази зона съвпада с урбанизираната територия на град Плевен и прилежащите територии с потенциал за усвояване и превръщането им в източници на регионален растеж. Целите и мерките, които е необходимо да се предприемат за развитието на тази зона са насочени основно към подобряване на достъпността на прилежащите територии до нея, свързаността ѝ с териториите от съседните области в рамките на Северозападния район, както и с териториите на Югозападния, Южния централен и Северния централен район.

От гледна точка на приетата от ЕСПОН типология на градските територии в ЕС, тази зона може да се дефинира като типичен „Центрър за трансформация“, определението за който е „градска територия със сериозно индустриско минало, но нуждаеща се (или преминаваща през) от процес на трансформация на своя социално - икономически облик и търсещ нови ключови функции“.

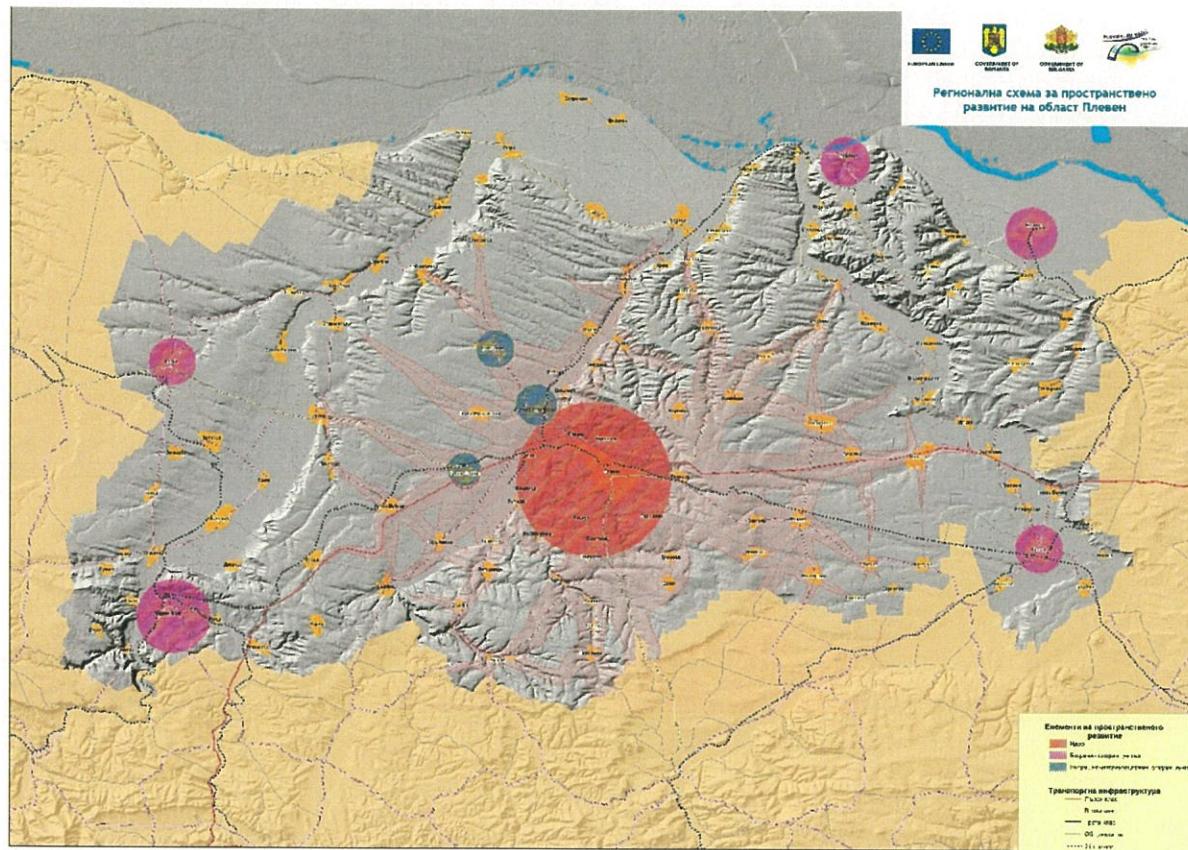
Това ядро играе и ще продължава да играе важна роля като център (полюс) за регионалното развитие на Централната част на Дунавската равнина и като такъв полюс налаганият модел за устройство на това селищно образование ще оказва сериозно влияние върху цялостното развитие не само на областта, но и на целия Северозападен район.

Вторични опорни центрове - Този тип зони са обособени около по-малките градски образувания в областта, които играят ролята на типични местни центрове за растеж в системата на регионалното планиране. Тези центрове се очертават като възможен източник на икономически растеж и функционално и географски следва да са обвързани със зона „Ядро“. Целите и мерките към този вид зона следва да са насочени към усъвършенстването на инфраструктурната база, търговия и предоставяне на услуги с висока добавена стойност, които максимално да оползотворят сравнителните предимства, протичащи от потенциала на териториите, в които са съсредоточени тези местни центрове. Не на последно място те играят и съществена роля в обслужването на населението и имат пряко значение за установяването на необходимия баланс в развитието на областта и преодоляване на локалните диспаритети.

Вътрешно-агломерационни центрове

Вътрешно-агломерационните центрове имат характеристики на вторични или потенциални вторични опорни центрове, но попадат в рамките на агломерационния ареал, като изпълняват балансиращи функции в рамките на ареала. Същевременно същите диверсифицират част от функциите на ядрото и/или развиват такива в съответствие със свързаността си с ядрото. От друга страна тези центрове са със съхранен и устойчив демографски потенциал, имат функции на вторични обслужващи центрове, явяват се източник на интензивни трудови и други пътувания и др.

По настоящем, като такива вътрешно-агломерационни центрове могат да бъдат определени градовете Долни Дъбник, Долна Митрополия и силно свързаният с нея Тръстеник. Всички те са концентрирани в западната периферия на агломерационния ареал, като в източната му към настоящия момент липсва изявен център, който да има потенциал да се развие като вътрешно-агломерационен център.

Фиг.6. Пространствена конфигурация на центровата система

VI.2. Агломерационен ареал

В Националната концепция за пространствено развитие, агломерационният ареал на гр. Плевен е дефиниран като разпростиращ се само в рамките на едноименната община⁵. Това определение обаче не отговаря както на тенденциите в развитието на територията на града и неговият непосредствен хинтерланд, така и на формираната през годините пространства структура на тази част от пространството на областта.

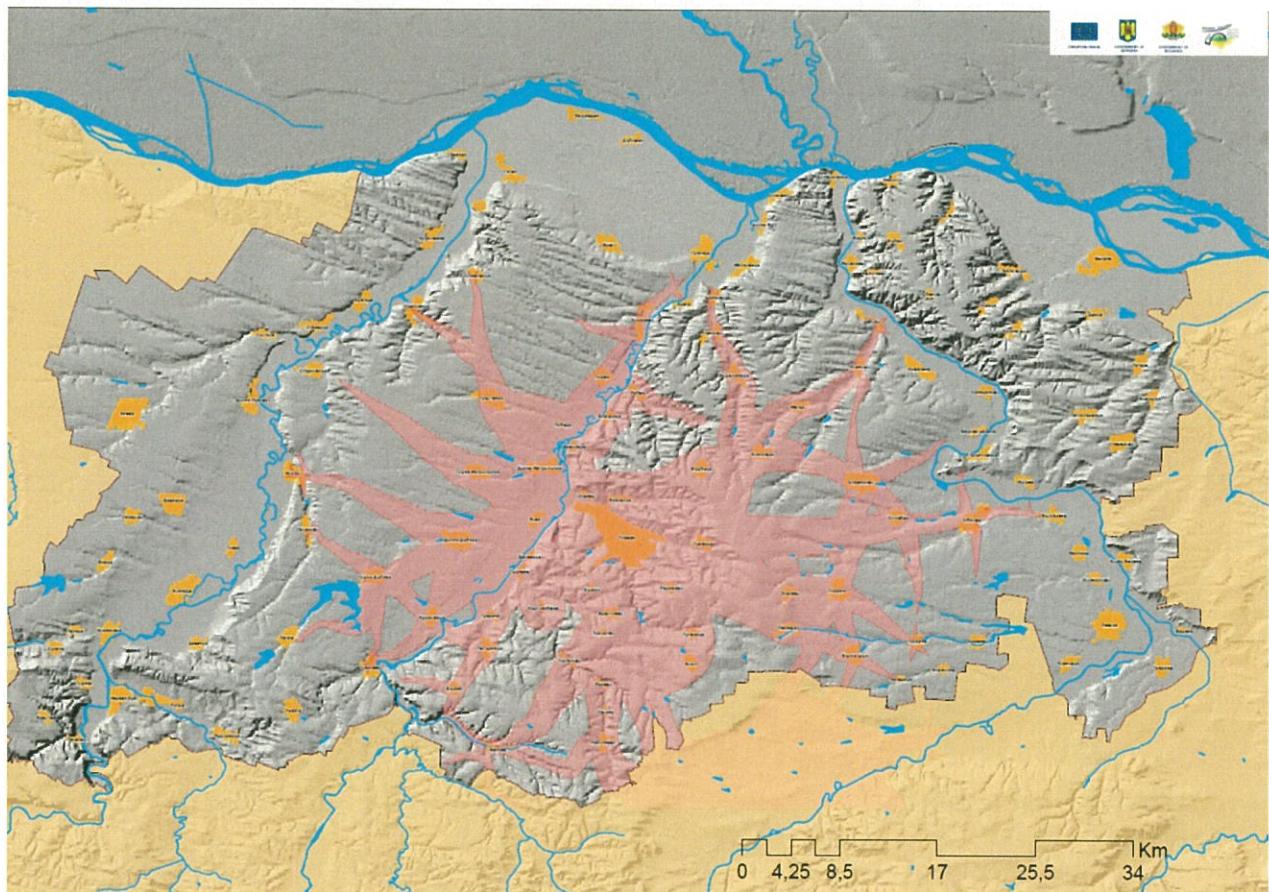
В действителност агломерационният ареал на гр. Плевен реално се простира в рамките на няколко общини, което е свързано както с наличието на съответните „интегриращи“ елементи, така и на протичащите в рамките на пространството социални и икономически процеси. Сред тези елементи с водещо значение са добрата свързаност в рамките на непосредствения

⁵ Вж. стр. 52 от НКПР

хинтерланд на града, традиционно развиващите се и засилващи се през последните години ежедневни трудови пътувания, както и наличието на свързани икономически територии (например индустриалната зона на гр. Долна Митрополия, западното направление на развитието на индустриалната зона на гр. Плевен в посока с.Ясен и гр. Долни Дъбник и др.).

Въз основа на това, за целите на пространственото развитие на област Плевен е дефиниран агломерационен ареал, който се простира в рамките на 30 минутния изохрон около формираното ядро (фиг.7.). Пространствената структура на ареала е пряко следствие от формираната радиална транспортно-комуникационна структура, плоския характер на релефа на постилащата повърхнина, формирани географски и социално-икономически връзка и в рамките на тази специфична зона и наложението през годините модел на пространствено развитие.

Така определен, агломерационният ареал има обща площ 1010,3 кв. км (или 21.7% от територията на областта), към 2011г. включва население с общ брой 170 892 д., живеещи в 54 населени места или това представлява 63.4% от населението на областта.

Фиг.7. Минутен изохрон около формираното ядро

VI.3. Интеграционни оси

Интеграционните направления (оси) са формирани около основните транспортно-комуникационни коридори, осигуряващи вътрешните и външни връзки на областта и нейния стопански и административен център. От транспортно-географска гледна точка с най-голямо значение за развитието на града като областен стопански и административен център, както и на прилежащите територии, формиращи област Плевен имат следните фактори, които оказват директно влияние върху пространственото и функционално оформяне на територията:

- Излазът на р. Дунав, по която е ориентиран общеевропейския транспортен коридор VII. На дунавския бряг, близо до гр. Никопол, се намират пристанището при с. Сомовит (община Гулянци), както и ГКПП

в тези две селища. Пристанищният терминал обслужва товарни превози от речния транспорт по река Дунав, като за функционирането му допринася и жп линия Сомовит-Ясен (община Плевен), свързваща пристанището с вътрешността на страната.

- Сравнително добре изградените елементи на пътната мрежа, обслужващи града. Като основни такива могат да се посочат международният път Е-83 (I-3), представляващ продължение от АМ „Хемус“ за Луковит, Долни Дъбник, Плевен и Бяла (където се свързва с меридионалния път Е-85 Русе-Плевен-Габрово-Стара Загора-Плевен-Кърджали), както и второкласните пътища II-11 (от Видин, Лом, Козлодуй и Оряхово за Гулянци и Никопол), път II-13 (от Крапчене/Монтана през Бяла Слатина за Кнежа, Искър, Долни Дъбник и Плевен), път II-34 (Плевен-Никопол), път II-35 (Плевен-Ловеч-Троян-Кърнаре) и път II-52 (Никопол-Свищов).
- Важна транспортна артерия, свързваща територията на града с останалите части на страната, е жп линия от София през Червен бряг (с отклонения за Оряхово и Златна Панега), Ясен (с отклонение за Черквица, община Никопол), Плевен, Левски (с отклонения за Ловеч-Троян и за Белене и Свищов - от гара Ореш) и Горна Оряховица за Плевен.
- Проектът за продължение на Автомагистрала „Хемус“, който ще преминава южно от града, до голяма степен ще промени не само нивото на транспортна достъпност до и от гр. Плевен и неговата свързаност с националното пространство, но ще преоформи и урбанистичните приоритети за развитието на градската територия и нейната периферия.
- Особено внимание следва да се обърне на свързаността на град Плевен с останалите областни центрове в рамките на Северозападния район, към който градът и прилежащата му област бяха присъединени със Закона за регионално развитие от 2008 г. Към настоящия момент такива структурни и функционални връзки почти отсъстват, което е пряко следствие от липсата на адекватна транспортна инфраструктура между областта и другите части на района. В тази връзка приоритетно

следва да се развият връзки по западната периферия на областта и транспортното направление Плевен-Кнежа- Враца, което е дефинирано като Направление (ос) Запад в настоящата Областна схема.

- Втората дефинирана в Областната схема интеграционна ос (Север-Юг) се явява основният фактор за бъдещото урбанистично развитие на града, което се обуславя от една страна от очакваното доизграждане на АМ „Хемус”, а от друга - от значителния и все още неусвоен в областта потенциал на р. Дунав и пристанищата при гр. Никопол и с. Сомовит. Това направление следва да обслужва и връзката на града с изгражданата АЕЦ „Белене”. Усвояването на значителния потенциал на тази интеграционна ос до голяма степен ще преориентира развитието на градската територия от традиционното субпаралелно направление към субмеридионално, което неминуемо ще резултира в повищена инвестиционна атрактивност, най-вече на южната градска периферия. В съответствие с тази перспектива е и значителният потенциал за развитие на източната периферия на града при контактната зона със източната част на съвременната индустриска зона.
- Интеграционното направление (ос) Югозапад-Изток е традиционно добре развито за района и областта и се отличава със сравнително добре усвоен потенциал. Именно това направление е с най-голямо значение за формирането на настоящата пространствена и функционална конфигурация на нейното Ядро (гр. Плевен). В бъдеще, с изграждането на АМ „Хемус”, значението ѝ неминуемо ще намалее. Въпреки това, направлението ще продължи да изпълнява съществени функции по осигуряване вътрешната интегрираност на територията на областта и в значително по-малка степен, такива свързани с осигуряване на свързаност на центъра на областта.
- Културно-исторически коридор „Вия Траяна“

Историко-географската характеристика е основополагащ елемент в пространственото развитие на селищната структура на област Плевен. Северозападен район от ниво 2 е най-близко разположеният до Западна и Централна Европа. Той е стратегически и граничен район в историческото си

развитие - Дунавска граница на Римската империя, Източно-римската империя/Византия, на Българската средновековна държава, на Османската империя.

В основата на формиране на пространствената структура в областта стоят културните коридори и културното напластване, които изразяват устойчивостта във времето на селищните взаимовръзки и трайно обособени коридори.

Регионалната схема за пространствено развитие на област Плевен отчита историко - географското развитие и извежда основната културна ос - културно-исторически коридор „Вия Траяна“. Тя дава възможност за изграждане на сътрудничество със съседните общини и формиране на зони за туризъм и рекреация, които в съчетание с народните традиции и културните обичаи на местната общност изграждат атрактивна културна среда.

Културните коридори свързват важни елементи на наследството и традициите, които отразяват събития или периоди от европейската история. Те показват пространствената динамика в развитието на областта и региона. Културното наследство по направлението на „Вия Траяна“ е резултат от напластване на отминали цивилизации и епохи, които носят специфична памет и идентичност на мястото. Интензивността на историческите процеси и взаимодействието с Централна и Западна Европа, както и със страните по р. Дунав са формирали множество културно-исторически зони. Налични са 3 883 бр. недвижими културни ценности включени в списъците на НИНКН и още многобройни, които трябва да бъдат изследвани. Това са предпоставки за разкриване и развитие на територията чрез интегрирано използване на културното наследство и природните ценности.

През територията на района преминават Дунавският културен маршрут, Културни пътища част от европейското наследство, Зеленият пояс - най-дългата хабитатна верига в Европа, Западният трансбалкански културен коридор.

В развитието на културният туризъм трябва да се обосobi връзката с р. Дунав и римските градове и крепости по Дунавският лимес и Вия Траяна, свързващ Одрин (Hadrianopolis) през Пловдив (Philippopolis) със Сердика и Видин. Районът е наситен с недвижими културни ценности /5 275 бр./.

В област Плевен се открояват античните крепости Строгозия - град Плевен и Античната римска крепост „Димум“, която е използвана като крепост-митница на брега на река Дунав в град Белене. Обектът е обявен за недвижима културна ценност с категория „национално значение“.

Никопол е градът със забележително културно наследство от епохата на Средновековието. Възникнал като антично селище и трансформирал се в основен крайдунавски урбанистичен център и символ на единството и обединените усилия на християнския свят за противопоставяне на османското настъпление в Европа през 1396г.

Старите пътища по долно дунавската граница, както и направлението Никопол-Плевен, идентифицирани и от концепцията Културните коридори на Югоизточна Европа, представляват културни направления с потенциал за пространствено и социално-икономическо развитие.

Последните политики на ЕС са ориентирани към управление и свързване на екологичните, ландшафтни и културни ценности на регионите и реализиране на местния потенциал за развитие на общините и регионите.

В този смисъл пространственото развитие на територията ще бъде ориентирана към културното наследство в общината и природните и културни ландшафти, които изразяват регионална специфика. Това са факторите, които имат водеща роля в устройството на територията и регионалното развитие.

Последователността на различните епохи, символизира досегашната трайност във времето на областта и е основание за бъдещо развитие, следващо исторически закономерности и притежаващо разграничима идентичност, което показва особеностите в пространственото развитие на областта.

Интерпретацията на културното наследство днес е основополагащ елемент в устойчивото и балансирано развитие. Културното наследство е фактор, изграждащ позитивни партньорства между местните общности и бизнеса. Процесите на урбанизация дават възможност за съчетаване на традиционните дейности, носещи идентичността на региона /културното и природно наследство, историческата памет/ и социално-икономически дейности в новите урбанизираните територии. Представянето на културното наследство като дейност, интегрирана в селищната структура на областта придава ново значение и го представя като ресурс за социално-икономическо

развитие. На културното наследство днес се гледа като на материален и духовен ресурс, който трябва да бъде съхранен, без изискване за рентабилност на вложените в него инвестиции. Необходимо е създаването на маркетингова стратегия, която да представя културното наследството на националния и международния пазар, също така създаване на информационна система на културно-историческите ресурси и иновативни форми за популяризирането му. Дейностите, свързани с експлоатацията на културното наследство в туризма трябва да бъдат обвързани с опазването и съхранението на културните ценности и полагане на необходимите грижи. Днес можем да разглеждаме развитата културна индустрия като двигател на икономиката на дадена община и възможност за балансирано и устойчиво развитие.

VI.4. Специфични зони за развитие

Транспортно-логистичен кълстър

Транспортно-логистичният кълстър е обособен западно от град Никопол с излаз на р. Дунав - общеевропейският транспортен коридор VII и включва пристанищния терминал при с. Сомовит за обработка на генерални и насипни товари, обслужване на пътници, швартоване, снабдяване на корабите с вода, електрическа енергия и комуникации, техническо снабдяване и услуги, снабдяване с хранителни и други продукти и т.н. За оптималното функциониране на транспортно-логистичния кълстър допринася и жп линия Сомовит-Ясен, свързваща пристанището с вътрешността на страната.

За транспортно-логистични зони са обособени пространствата в близост до основната транспортна ос на развитие „Изток-Запад“ и вторичните интеграционни оси, които осигуряват бърз и лесен достъп до центровете на растеж в региона и до регионалните и национални пазари.

Развитие на индустриски зони

В пространствената структура на област Плевен са представени зоните за бъдещо икономическо развитие. Те са обособени в северозападните части на градовете Плевен и Червен бряг, ситуирани в близост до основните транспортни връзки. Основните оси, които подпомагат развитието на зоната са

транспортна ос на развитие „Изток-Запад“, вторичните интеграционни оси и жп. ареалите.

В зоните се предвижда изграждане на нови транспортни връзки, които да обслужват икономическите зони и дават възможност за по-добра достъпност и обвързаност в пространствената структура на област Плевен.

Туристически кълстери

Туристическите кълстери са обособени около съхранената природна среда и културно напластване по Дунавския лимес и Вия Траяна. Природна среда предоставя множество природни ценности, забележителности и културни пейзажи. В туристическите кълстери попадат и защитени територии /33T/ и защитени територии за хабитати и птици по Натура 2000.

Туристическите кълстери са обособени като концентрични и линеарни зони. Основните две линеарни зони са по направленията на Дунавския лимес и Вия Траяна. Включена е и територията в рамките на областта на Зеления пояс - най-дългата хабитатна верига в Европа. Основен елемент при формирането на концентричните зони е изграждане в мрежа на единични недвижимите културни ценности от национално и регионално значение и подобрената транспортна достъпност между тях.

Така формираните кълстери дават възможност за изграждане на сътрудничество със съседните общини и формиране на зони за туризъм и рекреация, които в съчетание с народните традиции и културните обичаи на местната общност изграждат атрактивна културна среда.

Интензивно земеделие

Разпределението на земеделието в областта е балансирано като формира в по-голямата част от общините характер на селскостопански хинтерланд. Активното селско стопанство в зоните се обуславя ѝ от основните оси на развитие „Изток-Запад“, вторичните интеграционни оси и индустриско-транспортните зони на градовете.

Натура 2000

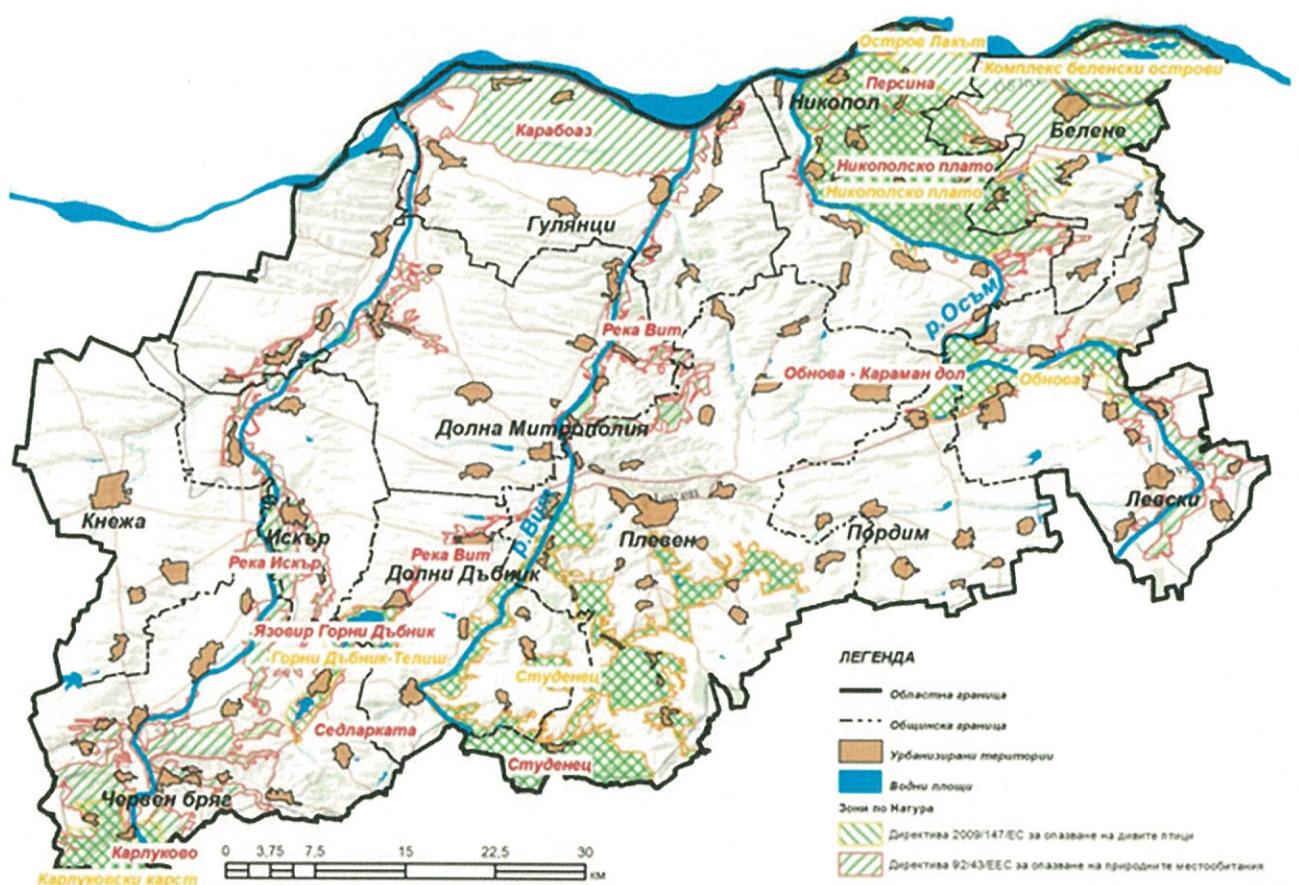
Местата, попадащи в екологичната мрежа, се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз - [Директива 92/43/EIO](#) за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за местообитанията) и [Директива 2009/147/EO](#) относно опазването на дивите птици (наричана накратко Директива за птиците).

Процесът по създаване на екологичната мрежа Натура 2000 в България започва през 2002 г. с приемането на [Закона за биологичното разнообразие](#) (ЗБР), който въвежда нормите на двете европейски директиви.

Съгласно него в страната се обявяват защитени зони като част от Националната екологична мрежа. Това са места от територията и акваторията на страната, които отговарят на изискванията за наличие на важни за биологичното разнообразие растителни и животински видове, и типове природни местообитания, включени в Приложението на Директивата за местообитанията и Директивата за птиците. Списъците с природните местообитания и видовете, вкл. птици, за чийто местообитания се обявяват защитени зони са изброени в приложения 1 и 2 на ЗБР.

В зависимост от специфичните цели, методика и критерии при определянето на защитените зони съгласно двете Директиви на Европейския съюз (за местообитанията и птиците) процеса е разделен на две:

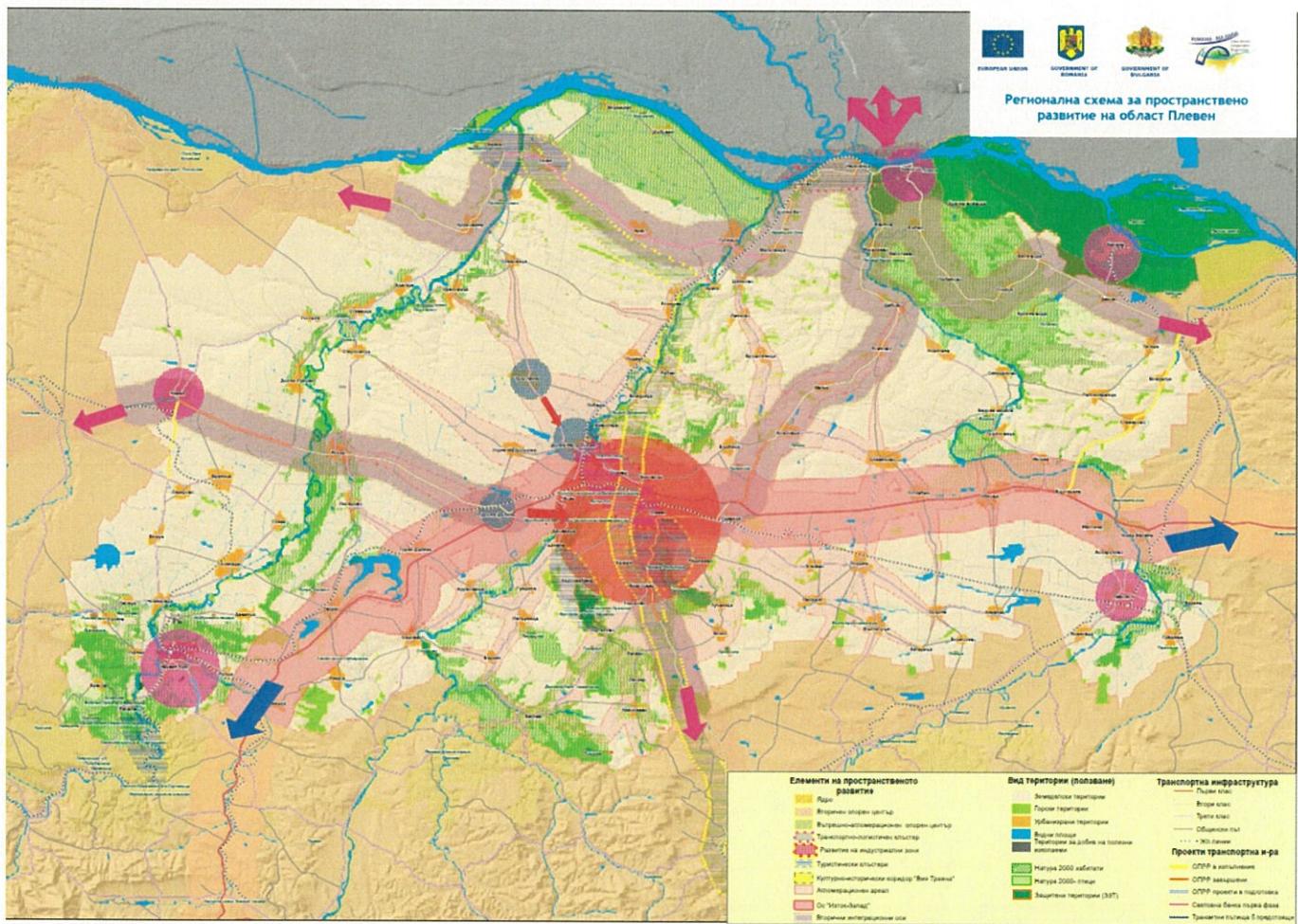
- Определяне на екологичната мрежа в частта и от защитените зони по чл.6 ал.1 т.3 и 4 от ЗБР (НАТУРА 2000 в частта и за опазване местообитанията на птиците от Директива 2009/147/EC)
- Определяне на екологичната мрежа в частта и от защитените зони по чл.6 ал.1 т.1 и 2 от ЗБР (НАТУРА 2000 в частта и за опазване на природните местообитания и местообитанията на видовете от Директива 92/43/EEC)

Фиг.8. НАТУРА 2000, Област Плевен

Източник: МОСВ

Общият интегриран вид на пространствената визуализация на РСПР е следният:

Фиг. 9. Комплексна схема- РСПР на област Плевен (същата е отпечатана като
отделно приложение към стратегията в М 1:100 000)

VERIFIED
 10.03.2014
 (date and signature)
 Controller No. 1
 Bulgaria

VII. Прилагане на стратегията

VII.1. Инструменти за прилагане на РСПР на област Плевен

Целите на Регионалната схема за пространствено развитие се реализират в най-пълна степен чрез цялостното устройство на територията на общините в област Плевен. С общи устройствени планове на общините следва да се определи общата структура и преобладаващото предназначение на територията, видът и предназначението на техническата инфраструктура, регламенти за опазването на околната среда и обектите на културното наследство.

Предвид принципите на устойчивото развитие постигането на основните цели се предпоставя от изпълнението на следните задачи:

- Създаване на необходимите устройствени условия за реализиране на стратегическите документи по Закона за регионалното развитие (ЗРР), а именно: Националната стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012 - 2022 г.; Регионален план за развитие на Северозападен район за планиране 2014 - 2020г.; Областна стратегия за развитие на област Плевен 2005 - 2015 г.; Общински планове за развитие на общините. Извеждане на устройствени проблеми, произтичащи от ОУПО, които да бъдат включени в ежегодните програми за прилагане на ОПР;
- Съобразяване на предвижданията на ОУП с документи за стратегическото планиране на пространственото развитие, а именно: Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013 - 2025 г.; Регионалната схема за пространствено развитие на район от ниво на Северозападен район за планиране; Регионалната схема за пространствено развитие на област Плевен; Концепции за пространствено развитие на общините в областта.;
- Създаване условия за социално-икономическото развитие, чрез стимулиране на публично-частното партньорство;
- Осигуряване на условия за опазване околната среда и обектите на културно наследство;
- Развитие на основните функционални системи - "Обитаване", "Труд", "Обслужване", "Отдих";
- Създаване на ОУП като инструмент за ползване на финансовите ресурсите на оперативните програми, съфинансириани от фондовете на Европейския съюз, включително JESSICA /Съвместно европейско подпомагане за устойчиво развитие на градските ареали/.

Общите устройствени планове на общините, съгласно разпоредбите на ЗУТ, имат значението на основа на цялостното устройство на територията, като техните предвиждания са задължителни за последващите подробни устройствени планове. В този смисъл в правилата за прилагането им следва да се включат конкретни изисквания към подробното устройствено планиране, съобразно със спецификата и потребностите на отделните територии и/или планираните операции.

Плановете следва да определят целесъобразната последователност на изработването на последващите подробни планове, като отчитат приоритетите в обществения интерес, мащабите на инвестиционната активност по територии и потенциалните заплахи за компрометиране на ресурси или публични мероприятия.

VII.2. Стратегически насоки за пространствено развитие на общините

Стратегическите насоки за пространственото развитие обхващат разработването и актуализацията на системата от документи за пространствено развитие на национално, регионално и общинско ниво, определящи стратегията за интегрирано пространствено развитие при отчитане на териториалния потенциал и принципите за балансирано устойчиво развитие.

Регионалната схема за пространствено развитие се основава на Националната концепция за пространствено развитие, която определя средносрочните перспективи и цели за пространствено развитие на националната територия и дългосрочни по отношение на развитието на инфраструктурните оси и коридори.

Концепциите на общините определят средносрочните перспективи и цели за пространствено развитие на територията им по отношение на мрежата от населени места, връзките със съседните общини и областния център, както и интегрирането на територията на общината в регионалната транспортна и телекомуникационна мрежа.

Необходимо е да се разгледат най-важните постановки и подходи за пространствено планиране, застъпени в общоевропейските и национални документи, които да формират политиката при изработване на Регионалната схема за пространствено развитие на област Плевен.

Една от основните политики се основава на балансираното териториално развитие чрез поддържане на йерархизирана система от населени места като инструмент за намаляване на изразените териториални неравенства в икономическото развитие. Такива неравенства се наблюдават в общините, където има демографски спад, концентрация на население и икономическа активност в областния център за сметка на обезлюдявящите се села в

периферията. В този контекст се подчертава ролята на град Плевен като двигател на растеж и център на социално-икономическа активност. При подпомагане на балансираното териториално развитие се насърчава обвързването на населените места в мрежа. Основният акцент е върху възстановяването и развитието на градската икономика, чрез която да се постигне кумулативен растеж /ефект на мултиликатора/ в цялата територия на областта.

Необходимо е засилване на връзката между ареала на град Плевен и селскостопанския хинтерланд, чрез подобряване на достъпността и възможността за работа и планиране на специфични мерки и подкрепа на периферните и слабо развити население места в областта. Основна роля в развитието на периферните територии има град Плевен. Трябва да бъде засилено взаимодействието и партньорството между областния център и останалите общини за повишаване на ролята им в пространственото и социално-икономическо развитие на област Плевен.

Нужно е осигуряване на по-добра достъпност и свързаност на селищната структура в областта чрез подобряване на транспортните и комуникационните им връзки, чрез развитие на местната транспортна мрежа и обвързването им с регионалната и национална транспортна мрежа. Необходимо е подобряване на транспортните връзки на общините. В тази връзка е необходимо подобряване на достъпа до електронни съобщителни мрежи и предоставянето на услуги, както и достъп до информация и знания. Осигуряването на достъп до широколентов интернет в цялата област е важна предпоставка за повишаване на конкурентоспособността на бизнеса, на МСП и е условие за намаляване на цифровото разделение, както възможност за повишаване на квалификацията на хората в трудоспособна възраст и увеличаване на шансовете им за реализация на пазара на труда.

Също така е нужно планиране, което да постигне устойчиво развитие на населените места чрез прилагане на интегриран подход за решаване на икономическите, екологичните, социалните и културните проблеми в областта и насочена концентрация на ресурси за трайно подобряване на средата и качеството на живот.

Успоредно с реализиране на проектите за физическо подобряване на средата трябва да се прилагат и мерки за стимулиране на социалната интеграция и сближаване. Смесването на функции и на социални групи намалява риска от социална изолация и съхранява жизнеността на населените места.

Трябва да се обърне внимание на периферните територии, чрез терitorialна интеграция в зоните, граничещи със съседните общини, обвързването им и засилване на общата конкурентоспособност. Особено внимание се обръща на съхранената природна среда, народни традиции и културни обичаи, които обогатяват природните и антропогенни ландшафти и културното многообразие в общината.

От значение за балансираното развитие на областта е ѝ опазването на природното и културно наследство чрез добро управление, правилни политики и насочени инвестиции. Този компонент от пространствената структура показва идентичността на област Плевен и повишава конкурентоспособността ѝ.

Стратегическите насоки за пространствено развитие са свързани със реализирането на специфични цели и задачи в устройството на територията, което има за цел да постигне устойчиво и балансирано социално-икономическото развитие и ресурсните възможности.

Необходимо е интегриране на устройственото планиране с регионалното и секторните политики и планове, чрез териториално координиране на секторните политики, стратегии, планове и програми, имащи пряко или косвено отношение към пространственото развитие на област Плевен и съставните ѝ общини.

Намаляване на диспаритетите в територията на областта, чрез принципите на регионалната политика за постигане на оптимални условия за устойчивост и плановост в пространственото развитие. Необходимо е да се създаде териториална основа за полицентричното развитие на мрежата от населени места и подобряване на ефективността на връзките между изявения общински център и периферните райони на областта.

Необходимо е да се дефинират и определят териториите със специфични пространствени характеристики на основата на подходяща методика и система от индикатори, както и да се определят функционални зони за растеж, към

които да се проведе специфична политика за развитие и насочване на инвестиции.

Трябва да бъде подобрена координацията между различните йерархични нива на пространственото планиране и на интервенциите от Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 г. и другите оперативни програми. В следващия програмен период е нужно да се използва адекватно финансовата подкрепа на програмата за развитие на селските райони. За да се гарантира устойчивото развитие на селските периферни населени места и територии, е необходимо съсредоточаване върху ограничен брой ключови приоритети, свързани с трансфера на знания и иновации в областта на селското и горското стопанство, конкурентоспособността на всички видове селскостопанска дейност и жизнеспособността на стопанствата, организацията на хранителната верига и управлението на риска в селско стопанството, възстановяването опазването и укрепване на екосистемите, зависещи от селското и горско стопанство и ефективно използване на ресурсите, както и насърчаване на социалното сближаване, намаляване на бедността и икономическо развитие на общините в област Плевен.

Конкретните насоки за урбанизираните територии на ядрото и основните центрове са:

Урбанизираните територии на главните центрове в рамките на област Плевен се явяват основните носители на растежа в рамките на територията на областта, като същевременно същите се отличават със сравнително по-високо ниво на динамика в развитието и свързаната с него изменчивост на пространственно-функционалните характеристики на отделните урбанистични центрове. Освен това, същите се явяват терITORиални образования с висока степен на концентрация на ресурси, дейности, но и на негативни процеси, които фрагментират територията и предпоставят развитието на деструктивни процеси и проява на пространствени диспаритети на сравнително малки като размер територии.

С оглед на това, РСПР на област Плевен дефинира следните основни насоки за развитието на урбанистичните центрове в рамките на областта:

- Дефиниране на модели за устройство и развитие, които „третират“ територията на градовете като интегрирани системи, състоящи се от отделни, но взаимосвързани и взаимообусловени функционално-пространствени компоненти;
- Създаването на условия за бърза, ефективна и устойчива капитализация на сравнителните предимства, потенциали и ресурси на градовете;
- Мерки, директно насочени към съхранение и развитие на техния демографски потенциал и качеството на човешките ресурси
- Разработването и прилагането на ясни, конкретни и пространствено дефинирани мерки, насочени към решаването/смекчаването на най-сериозните проблеми на отделните функционално-пространствени подсистеми в рамките на урбанизираните територии.

Така определени, тези общи насоки за развитието на основните урбанистични центрове в област Плевен предполагат:

- Развитието на урбанизираните територии като интегрирани системи, състоящи се от отделни, но взаимосвързани и взаимообусловени функционално-пространствени компоненти
- Усвояването на наличните стратегически предимства на определените центрове
- Решаването/смекчаването на най-сериозните проблеми на отделните функционално-пространствени подсистеми в рамките на урбанизираната територия.

В съответствие с основните национални и Европейски стратегически насоки за развитие през следващия програмен период, развитието на основните центрове на област Плевен следва да се фокусира върху следните тематични направления:

- Условия за живот, бизнес и работа на местната общност в рамките на урбанизираната територия

- Еколо-устойчиво и енергийно ефективно развитие на града и неговите функционални системи
- Ефективна пространствена организация на територията и адекватно инфраструктурно осигуряване
- Управление на града и прилежащата територия

Първото тематично направление обхваща като комплекс цялото социално-икономическо развитие на урбанизираната територия, в чиято основа стои дохода и стандарта на живот на домакинствата. Те от своя страна са в пряка зависимост от работните места, тяхната структура, производителност и размер на „добавената стойност“. В тази тематична област с особено значение е насърчаването на предприемачеството и подкрепата за новосъздадените бизнес субекти, които са основните носители на растежа на градската икономика. Колкото по-иновативни и производителни са те, толкова по-осезаем е напредъкът в развитието на града и региона, който се влияе и обслужва от него. Вторият „стълб“ в тази тематична област е развитието и опазването на човешкия капитал чрез ефективни системи за образование, квалификация и обучение от една страна, и здравеопазване от друга.

Второто тематично направление е свързано с постепенната трансформация на градската територия от тежък консуматор на енергия, ресурси и сериозен замърсител на околната среда, в устойчиво развиваща се пространствено-функционална социална система, осигуряваща високо качество на обитаемата среда и висока степен на енергийна ефективност на механизмите, които я развиват и поддържат.

Третото тематично направление е свързано най-вече с постигане на логична и адекватна на развитието на града и нуждите на местната общност пространствена организация на урбанизираната територия, съобразена с функционалните изисквания на предходните две направления, която е осигурена в достатъчна степен с нужната инфраструктурна база.

Управлението на града и територията е свързано предимно с ролята на местната власт като основен „проводник“ на обществения интерес в развитието на урбанизираната територия, стимулиращ градската иновация и развитие и осигуряващ основните административни и социални услуги на местната

общност и бизнеса. С оглед характеристиката на гр. Плевен като основен урбанистичен, административен, икономически и културен център на Северозападния район и Плевенска област, в това тематично направление следва да се включат и всички представителства в региона на структурите на държавната власт, които осигуряват съответното административно обслужване на населението в тази част на страната.

За постигане на осезаеми резултати в рамките на така определените тематични направления, РСПР на област Плевен определя следните основни приоритети за развитие, чието следване ще допринесе за постигането на осезаем напредък в социално-икономическото развитие на територията, на основата на балансираност и устойчивост в експлоатацията на поземлените и други ресурси на територията на областта.

На тази основа приоритети в развитието на урбанизираните територии в област Плевен за периода до 2028г. са определени като:

- Подобряване качеството на средата за обитаване чрез интеграция на традиции и иновации в градската топография
- Смекчаване на вътрешноградските различия
- Повишаване на атрактивността на градовете за инвестиции и туризъм
- Устойчиво подобряване на качеството и достъпността до критични локализационни услуги: здравеопазване и образование
- Дефиниране на интегрирани модели за използване на пространството, съобразени със съвременните тенденции в социално-икономическото развитие на ЕС

Така определените приоритети са пряко следствие от определените Визия и стратегически цели на РСПР на област Плевен. Същите следва да залегнат като отправни точки в разработването и прилагането на различните стратегически и планови документи, в т.ч. ОУП, Пространствени концепции за развитие на общините, Общински планове за развитие, ИПГВР и др.

Конкретни насоки за пространствено развитие на общините:

Конкретните насоки за пространствено развитие на общините произлизат пряко от ролята и мястото на РСПР на област Плевен в регионалната система за планиране и управление на територията. Същите са пряко насочени към два основни документа:

- Концепциите за пространствено развитие на общините, които следва да се разработят в съответствие с изискванията на Закона за регионално развитие
- Общите устройствени планове на общините, които следва да се разработят в съответствие с Закона за устройство на територията.

Разработването на Концепцията за пространствено развитие на общините произтича от потребностите на системата на програмиране и стратегическо планиране за следващия програмен период от пространственото координиране на процесите, протичащи в общинската територия чрез създаване на пространствено-устройствена основа и регулатор за осъществяване не само на общинското, но и на отделните социално-икономически секторни планирания на областно и регионално ниво, в контекста на общоевропейското пространствено развитие, с цел постигане на комплексно, интегрирано планиране.

Общият устройствен план (ОУП) е документ, заемащ междинно йерархическо ниво и изпълняващ ролята на редуктор, осигуряващи плавен преход и конкретизация при реализирането на насоки, дефинирани от планови документи на стратегическо ниво, като се започне от Национална стратегия за регионално развитие през регионалните планове за развитие, НКПР , настоящата РСПР, областните стратегии и общинските планове за развитие. Общия устройствен план съдържа в себе си ясно дефинирани устройствени зони в рамките на територията с конкретни граници, предназначение и устройствени режими, изпълняващи залегналото в плановите документи от по-високо ниво.

Териториален обхват и срок на действие: РСПР препоръчва на общините ОУП да бъде разработен за територията на цялата община. По своята същност, като планов документ и във връзка с императивите залегнали в нормативната уредба за териториално устройство, действаща в Р. България, общият

устройствен план е документ с дългосрочно действие. Дългосрочният времеви хоризонт на прогнозите за перспективата в демографското, социално-икономическото и инфраструктурно развитие на общината, както и вероятностния характер на самите прогнози изискват срокът на действие на изготвяния ОУП на общината да бъде във формат от-до, а не фиксиран като период. В нормативните изисквания съгласно чл. 17ал. 3 от Наредба № 8 за обема и съдържанието на устройствени схеми и планове, ясно е регламентирано срокът на действие на ОУП да бъде предвиден за 15-20 години. Посочените срокове на действие не са самоцелни. Те са резултат от спецификата на предвидените процеси протичащи на територията на общината, както и факта, че последствията от тях, оставящи трайни резултати върху териториалните среди, демографските и икономически показатели на общината понякога надхвърлят предварително прогнозираните времеви хоризонти.

Важно методическо изискване към екипа разработващ ОУП е това за териториалната диференциация на времевите и функционални разчети. Следва да се акцентира и да се има в предвид при разработването на ОУП прогнозният период на действие да бъде 15-20 години, а на съпътстващата урбанистична хипотеза минимум пет до десет години по-дълъг.

С основополагащо значение за определяне контекста на ОУП е следването и отчитането на предвижданията и дефинираните компоненти на РСПР на област Плевен, което ще гарантира, че се следва една обща интегрирана концепция за развитието на територията на областта, включително по отношение на предвижданите модели за устройство на територията на съставните ѝ общини.

Разработването на ОУП следва да отчита два типа изисквания: нормативните изисквания на ЗУТ и концептуалните изисквания, които са следствие от настоящата РСПР и реалното състояние на територията на съответната община.

Нормативни изисквания- ОУП на общината следва да се разработи в съответствие с действащото законодателство и актуалната нормативна уредба на страната - Закон за устройство на територията, Наредба №7 за правила и

нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени схеми, Наредба №8 за обема и съдържанието на устройствените схеми и планове, Закон за регионалното развитие, Закон за опазването на околната среда и др.

При разработката на ОУП следва да се отразяват и прилагат предвижданията, залегнали както в стратегически и планови документи и устройствени схеми, разработени с цел развитието на община от по-високо, така и такива от по-ниски юерархично ниво съгласно изискванията на Закона за регионалното развитие. С горното се визират - Национална комплексна устройствена схема, Регионалната схема за пространствено развитие на областта, подробни устройствени планове, стартирали инвестиционни инициативи, Общинския план за развитие. С ОУП следва горецитиранные документи да се синхронизират в своите предвиждания, доразвиват и актуализират, запазвайки значими за района предложения и устройствени концепции.

Концептуални изисквания

При изготвянето на ОУП на община се следват принципите на равнопоставеност на териториалните единици в цялото. С решението трябва да се осигурят предпоставки за преодоляване на дисбаланса между общинския център и периферията на община. Територията на община трябва да се развива равномерно, предлагайки рационална организация на различните видове територии, като едновременно с това да се създаде оптимално оползотворяване на наличните ресурси. Следва да се сведе до минимум отнемането на ценни земеделски земи и земи от горския фонд за нуждите на урбанизацията и икономическото развитие. С проекта да се създадат условия за развитие на социалната и техническата инфраструктура. С проекта следва да се създадат условия за развитие в насока икономически просперитет на община, съблюдавайки постулатите в стратегическите документи по Закона за регионалното развитие, стимулиране на публично-частното партньорство в дейности осигуряващи по-целесъобразното ползване на поземления фонд общинска собственост.

Екологични насоки

Новоизработеният ОУП следва да не влошава екологичното равновесие в общината, като при това се съобразява и отчита ограничителните режими на защитени територии. При урбанизация на неурбанизирани територии следва да се предвидят мерки за безпроблемното им интегриране в средата, без това да доведе до увреждане и стрес на системата.

Предназначение на територията на Общината - съгласно императивите на чл. 7 от ЗУТ и чл. 4 от Наредба №7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии, основното предназначение на териториите на една община определено с районните устройствени схеми и общите устройствени планове е структурирано в пет функционални насоки:

Устройство на урбанизираните територии (населени места и селищни образувания) - в устройството на урбанизираните територии следва да се отчита на първо място актуалното състояние и мястото им в йерархичната структура на селищната мрежа на общината. С проектното решение следва да се дефинират насоки за развитието на населените места или селищни образувания за времевия хоризонт на урбанистичната концепция, като същевременно трябва да се вземат под внимание изискванията за съхранение на околната среда и природните богатства при усвояване на територии както и техния природно-географски потенциал и прогнозите за развитие в демографско и социално-икономическо отношение. При това трябва да се създадат условия за безпроблемна комуникация както между отделните населени места и селищни образувания в йерархичните нива на територията на общината, така и при предвиждане на връзките със съседните общини в чисто транспортно-комуникационен аспект, а така също и в сферата на съвместни икономически, обществено-обслужващи, туристически и други дейности, с оглед развитието на общината да не е териториално ограничено.

Устройство на земеделските територии - в устройството на териториите за земеделско ползване следва обработваемите земи да бъдат третирани като национално богатство и стратегически ресурс, който трябва да опазван и съхранен от прекомерната и необоснована от демографска и икономическа урбанизация. Отчитайки категориите на земеделските земи, следва те да бъдат зонирани, отчитайки текущото състояние, нуждите от земеползване на

територията на общината, релефа, близостта до урбанизираните територии и пътните артерии и възможността за окрупняване. Насоките за бъдещо усвояване и ползване на потенциала им трябва да бъдат в духа на политиката по защита на висококатегорийните земи с инструментите на устройственото планиране и възможности за развитие на нови селскостопански производства в нискокатегорийните и хълмисти такива с възможности за развитие на нетрадиционни за района и алтернативни земеделски култури.

Устройство на горски територии - в проектното предложение за устройството на горските територии следва да бъдат взети под внимание предвижданията залегнали в лесоустройствения план в това число залесени и незалесени площи, предвидени за залесяване, състав на дървесните видове, нормативно определените изисквания към устройството на горите със стопанско и специално предназначение. Системата от горски територии следва да бъде запазена и доразвита, отчитайки особеностите на горския фонд и ролята която той играе за опазването на биологичното разнообразие, дърводобива и дървопреработването като възможна икономическа дейност.

Устройство на защитени територии - при тяхното проектиране следва да се предвидят устройствени режими, правила за тяхното управление и при необходимост буферни зони със специфичен устройствен режим, които в най-голяма степен гарантират запазването им като такива, а при възможност и допълване и обогатяване на съществуващата система.

Устройство на нарушен територии за възстановяване - с проекта на ОУП следва да бъде дефиниран броят, видът, местоположението и границите на териториите за възстановяване, специфичен устройствен режим за периода на функционирането им, както и условията за прекратяване на експлоатацията и последваща рекултивация, където е възможно. След рекултивацията би следвало да се формират предпоставки мероприятия за повторното интегриране на засегнатите територии в заобикалящия ги ландшафт и предвиждане на ново функционално предназначение.

Устройство на друг вид територии - с проекта за ОУП на общината и във връзка със законовите изисквания и предвижданията на стратегическите планови документи от всички нива за територията може да се определят устройствени зони и самостоятелни терени с устройствен режим, включително при необходимост и:

- Територии без право на промяна на предназначението.
- Територии - рискови зони с потенциал за свлачища, абразия и наводнения.
- Територии за разполагане на съоръжения за производство на енергия от ВЕИ /с и без промяна на предназначението/
- Територии със специално предназначение
- Територии за активно прилагане на активни ландшафтоустройствени мероприятия
- Сервитутни зони за електропроводи

VIII. Система за наблюдение, контрол и актуализация

За целите на РСПР на област Плевен е необходимо създаването на система за наблюдение, контрол и актуализация. Трябва да бъде извършено наблюдение на промените и тенденциите на развитие в многопластовите системи на териториалните структури - центрове на растеж, агломерационен ареал, специфични територии и т.н.

За целите на Регионалната схема за пространствено планиране на област Плевен е необходимо огромният обем събрана информация да бъде съхранявана и управлявана чрез ГИС платформа, която трябва да се актуализира и поддържа. Географските информационни системи са изключително мощен инструмент за пространствено анализиране и прогнозиране на регионалното развитие.

Областният управител подпомага организирането, изработването, съгласуването и актуализирането на Регионалната схема за пространствено

развитие. Осъществява координация и контрол върху процеса на разработване, наблюдение и контрол и актуализация на регионалната схема.

Регионалната схема за пространствено развитие на област Плевен трябва да бъде актуализирана при настъпване на промени в териториално-административните граници на територията и при промени в социално-икономическите условия в областта. Актуализацията се извършва в съответствие с актуализацията на Регионалната схема за пространствено развитие на Северозападен район и Националната концепция за пространствено развитие. Също така в резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС и последващите промени в секторните стратегии и програми, влияещи върху изпълнението на Регионалната схема за пространствено развитие на област Плевен.

Необходимо е областният управител да осигури информация и публичност на регионалната схема за пространствено развитие, както и на документите, свързани с действията на съответните органи по нейното актуализиране и осигуряване на необходимите ресурси и изпълнение.

Ролята на областния съвет в процеса на наблюдение, контрол и актуализация е свързан с мониторинг и съгласуваност с инициативите на общините, свързани с ежегодното планиране на средствата и мерките за реализация на дейностите в райони за целенасочена подкрепа. Необходимо е съветът да обсъжда и предлага инициативи и схеми за ресурсно осигуряване при мониторинга и контрола и актуализацията на регионалната схема. Областният съвет подпомага осигуряването на информацията за изпълнението на актуализацията на регионалната схема за пространствено развитие на област Плевен.

Областният съвет следи за сключените споразумения за сътрудничество с други области в страната и извън нея за осъществяване на съвместни дейности по пространственото развитие и териториалното сътрудничество;

Наблюдението на регионалната схема за пространствено развитие е с цел постигане на ефективност и ефикасност на териториалното планиране,

програмирането, управлението и ресурсното осигуряване на областно и местното развитие.

За постигане целите на наблюдението се изгражда система за наблюдение, която отговаря на специфичните условия и организация за изпълнение на съответните документи за стратегическо пространствено планиране.

Системата за наблюдение обхваща източниците, начините и периодичността за събиране, обработка и анализиране на информацията, индикатори за наблюдение, органи за наблюдение, органи за наблюдение и система за докладване и осигуряване на информация и публичност.

Наблюдението на регионалната схема се извършва въз основа на данни на Националния статистически институт, на административната статистика на Агенцията по заетостта, както и на данни от други надеждни регионални и местни източници на информация.

Функциите на органите за наблюдение на изпълнението на документите за пространствено развитие включват:

- Осигуряване на информация и данни и прилагане на система от индикатори за наблюдение по отношение на реализацията на целите и приоритетите на Регионалната схема за пространствено развитие;
- Координация на дейностите по наблюдението между централните и местните органи на изпълнителната власт, други заинтересувани органи, организации и юридически лица на основата на принципа за партньорство;
- Осигуряване съответствие на действията по наблюдението с условията и правилата в областта на защитата на конкуренцията, държавните помощи, обществените поръчки, опазването на околната среда и на сърчаването на равните възможности и социалното включване;

- Осигуряване на комуникация и взаимодействие с административните структури, участващи в процеса на изпълнение на пространственото планиране в областта;
- Разглеждане на предложения и вземане на решения за повишаване ефективността на процеса на наблюдение в случай на установяване на проблеми и пропуски;
- Определяне и изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност относно постигнатите резултати от наблюдението с цел да се гарантира прозрачност при изпълнението на документите за пространствено планиране на областно и местното развитие.

В процеса на наблюдение регионалният съвет трябва да съдейства за осигурява участието на органите на централната и местната власт, на физически и юридически лица при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност при управлението, контрола и актуализацията на Регионалната схема за пространствено развитие.